

Μηλιώτισσα

ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΗΛΙΩΤΩΝ ΗΛΕΙΑΣ

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ • ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 5 • ΜΑΡΤΙΟΣ 2002 • ΑΘΗΝΑΣ 41 - ΑΘΗΝΑ - Τ.Κ. 10554

1952 - 2002

50 χρόνια Σύλλογος των Απανταχού Μηλιωτών Ηλείας

Ο αείμνηστος Ανδρέας Δούμας, ως άλλος Αφέτης, δίνει την εκκίνηση, στις αρχές του 1950, αυτού του μεγάλου δρόμου του χωριού μας. Στην αφετηρία του δρόμου αυτού τότε ξεκίνησαν πολλοί κι άλλοι περισσότεροι, ήταν στις θέσεις των θεατών και των Ελληνοδικών.

Ο δρόμος μακρύς, σκληρός, πολλοί δεν άντεξαν και εγκατέλειψαν, άλλοι δεν κράτησαν τους κανόνες, τον αγώνα. Άλλοι υπερέβαλαν στην αρχή και ύστερα κίσθησαν. Άλλοι ντοπαρισμένοι μόνο με μια πίστη, να φθάσουν στο τέρμα, να κόψουν το νήμα, να δώσουν τη σκυτάλη στους επόμενους, συνέχισαν.

Και τώρα εμείς, νοιώθουμε πίσω την ανάσα τους και τεντώνοντας πίσω το χέρι, απαιτούμε τη σκυτάλη, τη γλιστερή ιδρωμένη σκυτάλη, γιατί οι κριτές παραδοκούν και οι θεατές ουρλιάζουν.

Ο δρόμος συνεχίζεται, το τέρμα προεκτείνεται, τα «50 στάδια» ήταν μια ανάσα. Μεγάλοι δρομείς αγωνίστηκαν σ' αυτό το δρόμο, έτσι, μονάχα να μη χάσουνε το δρόμο, έτσι για τη συμμετοχή και τον αγώνα, μόνο για το δρόμο, μόνο για το ταξίδι.

Άλλοι τερμάτισαν πρώτοι, άλλοι δεύτεροι, άλλοι τρίτοι, άλλοι έσχατοι, έτσι, για το δρόμο, και ας μη ρίζανε τα τείχη στην πόλη τους και ας μη γεννιάσαν δημόσια δαπάνη και ας τους γκρέμισαν την πλάκα με την υπενθύμιση όχι μιας νίκης, αλλά μιας συμμετοχής και μιας προσπάθειας.

Ο μάρμπα - Ανδρέας ο Δούμας, ως άλλος Αφέτης, πυροβολεί. Εκκινείται ο ωραίος δρόμος, ο ωραίος αγώνας.

Οι Ελληνοδίκες γέροι νυσταλέοι κοιμούνται στις σκιές των δέντρων. Οι θεατές φωνάζουν και βρίζουν. Σωπάστε να ακούσετε τον μεγάλο ήχο των ματιών. Σωπάστε ν' ακούσετε την αναγγελία των ονομάτων των δρομέων. Κώστας, Παύλος, Γιώργος, Μίμης, Μπάμπης, Νίκος, Θεodorής, Ιφιγένεια, Αλέκος, Πάνος, Χρήστος, Γιάννης και τόσοι άλλοι. Σωπάστε και γυρίστε λοξά το κεφάλι, τεντώστε το χέρι με δύναμη και λάβετε την ιδρωμένη σκυτάλη. Ο δρόμος συνεχίζεται.

Τα εσπερινά, τα ψυχοσάββατα

Σούρουπο. Στου Καλιόρι κάτι ωραία μολυβί σύννεφα, με κομμένες τις φλέβες τους, γέμισαν χρυσοκόκκινο αίμα τον ουρανό. Στο χωριό οι αυλές, φρεσκοσκουπισμένες, με τους μικρούς αναμμένους σωρούς από άχυρα και τον καπνό να χορεύει σ' ένα αέναο παρακάλι στον άνεμο να τον σκορπίσει να χαθεί μέσα στον κόσμο, μέσα στις γειτονιές, μέσα στα καφενεία.

Εκείνη την ώρα, έβγαιναν σαν νυχτερίδες από την εκκλησία οι μαυροντυμένες γυναίκες, με τις καφέ και μαύρες μπλερίνες και τα άσπρα πιάτα σκεπασμένα με τις πετσέτες τις λευκές ή με μπλε και κόκκινα τετράγωνα, που κρύβανε τα 'σπερνά. Και μεις εκεί, με τα μάτια ορθάνοιχτα, παραταγμένοι στη σειρά, στη μάντρα του Λουκά και στην πλατεία.

- Θειά.

- Δώσ' μου και μένα θειά.

Και καθένας πήγαινε στις θειάδες της ρούγας του, γιατί εκεί είχε το θάρρος να ζητήσει.

- Δώσ' μου και μένα θειά.

Και να πηδάμε ψηλά να πιάσουμε το πιάτο που κρατούσαν σφιχτά οι γυναίκες, για να δώσουν σε όλους, να φθάσει για όλους.

Τα σπυριά, το σουσάμι, το ρόδι, ο μαϊντανός, τα μύγδαλα, τα καρδύια, η ζάχαρη.

- Θεός σχωρέστους, θειά.

Γιατί όλες κάποιον είχαν χάσει. Όλες τις γυναίκες στο χωριό, τις θυμάμαι στα μαύρα. Πάντα στα μαύρα. Και γεμιζαμε τις τσέπες 'σπερνά, τις φούχτες, τις φανέλες που τις κάναμε σακούλες, τα μαντήλια.

- Θεός σχωρέστους, θειά.

Ο μαϊντανός περασμένος στα δόντια και η ζάχαρη κολλημένη στο σαγόνι. Σε λίγο θα νυχτώσει. Τέτοια ώρα βγαίνουν οι ψυχές, μάς λέγανε, και γυρνάνε στους τόπους π' αγαπήσανε. Κι έτσι μάς μοιάζανε οι μεγάλες σκιές στους κήπους, σαν τις ψυχές που περπατάνε σκυφτά, πίσω από τους φράχτες, να μην τις δουν και πάρουν, όποιον τις δει μαζί τους.

Γιατί οι ψυχές δεν ξεχνάνε τον πάνω κόσμο και βγαίνουν τα ψυχοσάββατα να δούνε τους δικούς τους. Γι' αυτό τους καλοπιάνουν με τα 'σπερνά και μοιράζουνε τη μνήμη τους φούχτα - φούχτα.

Οι άντρες πίνουν και καπνίζουν στα γεμάτα καφενεία, παίζουνε δηλωτή και όπως τους βλέπεις πίσω από το τζάμι, με τις γκρι τις σκούφιες τους, μοιάζουν με τα εικονίσματα της εκκλησίας. Και στο μαγκάλι ξεσταίνουν τσίπουρα και ψήνουν κάστανα.

Οι γυναίκες μαζέψανε τα παιδιά, οι δρόμοι αδειάσανε. Η Άνοιξη κούρνιασε στα ρέματα και στα πλάγια με όλα της τα χρώματα, με όλα της τα άνθη. Το πρωί η Άνοιξη δεν παίζει, τινάζει τα φτερά της και φεύγει η νύχτα να κρυφτεί σ' απόσκια και στις σπηλιές. Η Άνοιξη δεν παίζει, καβαλάει και τρέχει στα πλάγια στην Παληοβρέστα και στη Λουκουνάρα, σαν τον ήλιο μετά τη βροχή. Δεν παίζει η Άνοιξη στον τόπο τούτο. Κι οι ψυχές χαθήκανε μόλις χάραξε. Έτσι, λένε, υποβατούν οι ψυχές.

Τα ψυχοσάββατα είναι σκυφτά, σαν τους ανθρώπους αυτούς που σκύβουν να μπουν στην εκκλησία. Τα ψυχοσάββατα εδώ είναι βυζαντινά, σαν τα πρόσωπα των γυναικών: Κωστούλας πρεσβυτέρας, Χαρίκλειας, Ανθούλας, Διαμάντως, Κωστούλας και Θανάσως, Ουρανίας, Γιαννούλας, Βασιλικής, Δημήτρας, Θανάσως, Δημήτρως, Γιώτας, Βασιλικής, Τασίας.

Στην Πέρα - Ρούγα τα ψυχοσάββατα βγαίνουν σαν νυχτερίδες στη Λάκα οι ψυχές και μοιράζουν φούχτα - φούχτα τη μνήμη σπυριά.

«Δώσε μου και μένα θειά και Θεός σχωρές τ' αποθαμένα σου. Δώσε μου και μένα θειά».

Δ. Κ. ΛΕΝΤΖΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ ΤΗΣ ΠΡΙΝΙΤΣΑΣ

Κύριε Διευθυντά,

Όπως τυχαία ήρθε στα χέρια μου η εφημερίδα «Μηλιώτισσα», του μηνός Αυγούστου 2001, όπου διάβασα όσα σχετικά γράφει ο εκλεκτός μαθηματικός κ. Σοφιανός Νικολόπουλος, ο οποίος όταν επρόκειτο να κυκλοφορήσει ο Σύλλογος Λαλαίων το βιβλίο μου «Η πολιορκία και η άλωση του Λάλα», προσεφέρθη λίαν ευγενικώς να μου δώσει ακριβείς τοπογραφικές πληροφορίες των τοπωνυμίων και των χωριών του οροπεδίου του Λάλα και των γύρω περιοχών. Στο βιβλίο μου εκείνο υπάρχει σχετική ευχαριστήριος μνεία.

Δια της παρουσίας μου τον συχαίρω, διότι καιτοι είναι μαθηματικός, μελετά και την ιστορία.

Όμως, άλλη είναι η μέθοδος επίλυσης των μαθηματικών προβλημάτων και άλλη η μέθοδος των ιστορικών προβλημάτων.

Η έρευνα των πρώτων γίνεται και μέσα από τα γραφεία, των δευτέρων η έρευνα δεν γίνεται από τα γραφεία, αλλά απαιτεί περπάτημα, πολύ πεζοπορία. Η πεζοπορία περί της οποίας ομιλεί ο κ. Νικολόπουλος, δεν είναι η σωστή.

Για να μελετήσει κάποιος τα τοπωνυμικά του Ομήρου ή του Στράβωνα ή του Πανσανία, πρέπει να τους ιχνηλατήσει από εκεί που ξεκινούσαν.

Αν ο κ. Νικολόπουλος ιχνηλατούσε το Ελληνικό Στράτευμα, που κίνησε από το Μυστρά, για να κτυπή-

σει τους Φράγκους της Ηλείας, θα έβλεπε ότι όταν φθάσανε στην Καρίταινα (το «ρι» με γιώτα και όχι με ύψηλον), δεν «ήλασαν» την οδό προς την Ανδρίτσεινα, αλλά τον Αλφειό «ολόρθα εκατεβαίναν». Ολόρθα σημαίνει ίσια, παράλληλα προς το ποτάμι.

Ο δρόμος αυτός υπάρχει ακόμη προς τη δεξιά όχθη του Αλφειού, μέχρι τη Λιοδάρα. Όπως ακριβώς γράφουν οι στίχοι του Ελληνικού Χρονικού 4663 κ' και του Γαλλικού η παράγραφος 338. Ο Δραγούμης αγνοούσε το δρόμο τούτο, λέγοντας «το δρόμο της Ανδρίτσεινας».

Στου Σέκουλα το ποτάμι κάνει μια καμπύλη προς την Ηραία. Προς συντομία και αποφυγή της καμπύλης, ο δρόμος περνάει μέσα από το ποτάμι, το οποίο είναι πλατύ και ευκολοδιάβατο (ήδη εκεί κατεκευάσθη μεγάλη γέφυρα) και προχωρεί «ολόρθα» προς τη Δαφνούλα. Εκεί, κοντά στη Δαφνούλα, ήταν το μοναστήρι της Ίσοβας, τα ερείπια του οποίου είναι οι απευθείας μάρτυρες ακόμη μέχρι σήμερα.

Από εκεί, όλο το στράτευμα πέρασε πάλι το ποτάμι από την αριστερή όχθη προς τη δεξιά όχθη, όπου σήμερα είναι το χωριό Πυρί, που δεν είναι άλλο από την Πρινίτσα του χρονικού. Όμως, ένα τμήμα Σελτζούκων Τούρκων (= αλλαγία από τους Τούρκους) δεν πέρασε στη δεξιά όχθη, αλλά «ενέμεινε» = παρέμεινε στην Ίσοβα, έσφαξε τους καλόγηρους, λεηλάτησε το μοναστήρι και το έκαψε.

Στον κάμπο στον Πυρί και κοντά στο ποτάμι, «εκεί κατούνες έπιασαν εστήσαι τες τέντες», για να ξεκουρασθούν τα πεζοπόρα τμή-

ματα, να πλυθούν και να βουκίσουν τα ζώα τους, έχοντας και άφθονο νερό.

Ο Ελληνοφραγκός, προδότης Ιωάννης ντε Καταβάς των Κρεστένων, είχε στελείει στο στρατόπεδο κατασκοπούς ως μικροπωλητές, οι οποίοι παρακολουθούσαν τις καθημερινές ασχολίες των Ελλήνων. Κι όταν, μετά το συσσίτιο, οι Έλληνες έπαιζαν, έχοντας βγάλε τις πανοπλίες τους, ο Καταβάς, κρυμμένος πίσω από τη στροφή του δρόμου, τους επετέθη έξαφνα με 312 σιδηρόφρακτους ιπείς, τους αιφνιδίασε και πριν να προλάβουν να φορέσουν τ' άρματά τους, τους έσφαξε.

Όσοι γλύτωσαν, μπήκαν στην Κάπελη, δηλαδή στο δάσος που και σήμερα λέγεται Κάπελη, μεταξύ Πυρί και Αγιάννη, για να αποφύγουν το κυνηγητό των αλόγων κι από εκεί ανέβηκαν στο Γορτυνιακά βουνά, στο χωριό Σεργιανά ή Σέρβια, δηλαδή στο σημερινό χωριό Σέρβου κι απ' εκεί τράβηξαν για το Μυστρά. Στην Πελοπόννησο οι Φράγκοι ήρθαν το 1205 κι όχι το 1204 μ.Χ.

Κάθε άλλη ερμηνεία είναι λάθος, από άγνοια τοπογραφική του χώρου. Όποιος θέλει να μάθει λεπτομέρειες περί της Φραγκοκρατίας, ας διαβάσει το βιβλίο μου:

«Το Αράκλωβο και τα Σκορτά από τη Φραγκοκρατία μέχρι σήμερα». Απ' αυτό θα μάθει τόση ιστορία, όση δεν έμαθε ούτε και στο Πανεπιστήμιο, γιατί τα Ανάκτορα και ο Κλήρος αποσιωπούσαν τα αίτια και της Φραγκοκρατίας και της Τουρκοκρατίας.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία.

ΓΙΑΝΝΗΣ
Θ. ΠΙΣΙΜΙΣΗΣ

ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ

Το χωριό μου το μικρό
μύρια τόσα έχει κάλλη
έχει γάργαρο νερό
και μια Άνοιξη μεγάλη.

Κι όπου γύρω να κοιτάξεις
δέντρα πάντα φουντωμένα
σκίνα, πλάτανοι και πεύκα
περιβόλια ανθισμένα.

Έρχεται μια ευωδία
με τον καθαρό αέρα
κι ένα φρέσκο οξυγόνο
μας χορταίνει κάθε μέρα.

Μόνο αυτό το οξυγόνο
μάς χαρίζει τη ζωή
διότι πτώχεια βασιλεύει
και μας λείπει διατροφή.

Κι όμως, βλέπεις τους χωριάτες
κόκκινα τα μάγουλά τους
και δεν βάζουν διόλου έννοια

Του παπα-ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ
ΔΟΥΖΑ,
εκ Πόθου Ηλείας

τι θα φάνε τα παιδιά τους.

Βλέπεις εις την πολιτεία
βιταμίνες και φαγιά
κι όμως πλείστα των παιδιών
είναι σαν καχεκτικά.

Κι όπως ο Θεός φροντίζει
για χορτάρια και πουλιά

έδωσε σε μας τη φύση
και χαρούμενα παιδιά.

Η ΣΥΜΒΟΥΛΗ

Κοντή γυναίκα πέρδικα
ψηλή καραμαγκάνα
άνδρας ψηλός γαρύφαλλο
κοντός πομπή και γάνα.

Άσπρη γυναίκα μη πάρεις
σακί αλευρωμένο
το σακί τ' αλευρωμένο
πάντα είναι λερωμένο.

Χοντρή γυναίκα μη πάρεις
βοντοί του ταβερνιάρη
το βοντοί του ταβερνιάρη
ξυδοβούτσι το Γενάρη.

Μελαχρινή και όμορφη
νά 'χει και μαύρα μάτια
κι αν γεράσει και χαλάσει
πάντα μαύρα μάτια θά 'χει.

ΜΟΙΡΟΛΟΪ

Ο χάρος βγήκε κυνηγός στο άλογο καβάλα
δεν κυνηγεί πέρδικες, δεν κυνηγά πουλάκια.
Ρίχνει με το ντουφέκι του σ' όμορφα παλληκάρια.
Παίρνει τους νέους για χορό, τους γέροντες για τραγούδι,
παίρνει και τα μικρά παιδιά να παίζει, να γελάει.
Χωρίζει και τ' αντρόγυνα τα πολυγαπημένα,
μα μια κοπέλα όμορφη τον παρακαλάει και λέει:
«Άσε με, χάρε, να χαρώ πέντε χρονάκια 'κόμη,
είμαι μικρή και όμορφη, δεν είναι καιρός ακόμη».
Τα νειάτα χόμα γίνονται κι η λεβεντιά χορτάρι
μα και πλούσιοι και φτωχοί, ο χάρος θα τους πάρει.

ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ
ΛΕΝΤΖΟΥ - ΚΟΤΣΙΡΑ

ΜΝΗΜΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΟΥ 1940

Πριν δύο εικοσιτετράωρα συμπλήρωνα τη στρατιωτική μου θητεία και που θα έπαιρνα το δρόμο για το σπίτι μου, εξαφνα πήρα άλλο δρόμο, γιατί κάποιος άλλος είχε το θάρρος ή μάλλον το θράσος, να του παραδώσουμε αιμαχτεί την Πατρίδα μας, οπότε ο άλλος δρόμος ήταν για το μέτωπο του πολέμου, ύστερα από αναίτια πρόκληση της Ιταλικής Κυβέρνησης (τα ανωτέρω ισχύουν για όλους τους στρατιώτες της κλάσεως 1938).

Απ' ό,τι πιστεύαμε, η Κυβέρνηση αυτή είχε κτυπήσει «λάθος πόρτα», όπως άλλωστε προφανώς το διεπίστωσε ότι, πολεμούσε τους Έλληνες, αλλά ήταν αργά γι' αυτά που έπαθε. Ας πρόσεχε, λοιπόν, και ας θυμούνται τι είπε ο Τσώρτσιλ της Αγγλίας. Και εάν δεν το θυμούνται, το υπενθυμίζουμε: «Οι ήρωες πολεμούν σαν τους Έλληνες», ή τους στίχους τους Ευριπίδη: «Ποτέ σου μη θελήσεις να γίνεις δούλος, αφού μπορείς να πεθάνεις ελεύθερος». Αυτά τα ολίγα, ας τα διαβάσουν τα νέα παιδιά...

(Συνεχίζω με βιογραφικό, όσον αφορά τον τραυματισμό μου, ανταποκρινόμενος στην επιθυμία του κ. Δημητρίου Κ. Λέντζου, για τη δημοσίευση στην εφημερίδα «Μηλιώτισσα», του Συλλόγου των Απανταχού Μηλιωτών. Αισθάνομαι την υποχρέωση να τον ευχαριστήσω, για την προβολή μου).

Στις 22 Ιανουαρίου 1941, στα απέναντι της Κλεισούρας υψώματα, ο εχθρός πιεζόμενος από τις επιθέσεις των 3^{ης} και 5^{ης} λόχου αμύνετο μετά πείσματος δι' αυτομάτων όπλων και ήταν αναγκαίο να καλυφθεί ένα στενό μετώπου, ώστε να παρενοχλείται ο εχθρός επ' ωφέλεια των μαχομένων λόχων.

Επί τούτοις, διετάχθη έφεδρος ανθυπασπιστής να προβεί στην εκτέλεση της διαταγής, αλλά φοβούμενος, αρνήθηκε την εκτέλεση. Για ό,τι συνέβη περαιτέρω, δεν γνωρίζω.

Μετά παρέλευση μίας περίπου ώρας, με πλησίασε ένας στρατιώτης (αγγελιοφόρος) και μου διεβίβασε εμπιστευτικό έγγραφο, το οποίο είχε αποκρύψει σε κάποιο σημείο του σώματός του (δεν αναφέρω το σημείο, λόγω του άκρως εμπιστευτικού χαρακτήρος).

Αμέσως, σύμφωνα με την απαρέγκλιτο εφαρμογή των δια-

Σάββας Σεβόπουλος, τραυματισμένος στον πόλεμο του 1940, αναρρώνει στο Νοσοκομείο «Πεντελικόν», στην Κηφισιά

μου.

Σε λίγο άρχισε βροχή. Εγώ περίμενα με αγωνία, κανείς δεν φάνηκε. Τα εσώρουχά μου είχαν κολλήσει από την ακατάσχετη αιμορραγία. Οι ώρες περνούσαν, χωρίς ακόμη να έλθει κανείς.

Σε κάποια στιγμή, με πλησίασαν δύο άνθρωποι, τους οποίους, λόγω της νύχτας, δεν τους έβλεπα τι θα ήταν. Μου είπαν γιατί φωνάζω δυνατά, τι συμβαίνει. Τους απάντησα ότι είμαι τραυματισμένος και περιμένω μήπως έλθει τραυματιοφορέας. «Μην φοβάσαι, εμείς είμαστε στρατιώτες και πάμε τρόφιμα στη Μονάδα και όταν γυρίσουμε θα σε πάρουμε και θα σε πάμε στο ορεινό χειρουργείο. Και όταν φωτίσει ημέρα, θα σε πάνε με αυτοκίνητο στην Πρεμετή».

Πράγματι, πέρασαν, με έδεσαν επάνω στον ημίονο και σιγά-σιγά, σε μία περίπου ώρα, φθάσαμε στο ορεινό χειρουργείο. Εκεί ήταν ένας ανθυπίατρος και λίγοι στρατιώτες, μάλλον τραυματιοφορείς. Αφού με ρώτησε για το τραύμα μου, του έδειξα με το χέρι μου και ανάλογα με τα μέσα που διέθετε το ιατρείο, μου έδεσε το τραύμα, αλλά δεν έπαυσαν η αιμορραγία και οι πόνοι. Επιπλέον, επιδεινώθηκε η δύσπνοια και ανέπνεα μόνο με το στόμα, αϊτία οι καπνοί που είχαν ανάψει φωτιά από γλωρές καλαμποκιές, που δεν έβλεπε ο ένας τον άλλον.

Ώρα πρωινή, με συνοδεία τραυματιοφορέα, μήκαμε σε αυτοκίνητο τζιπ, για την Πρεμετή. Εδώ τα χειρότερα. Ο αυτοκινητόδρομος είχε πάρα πολλές γοιβες, που είχαν δημιουργήσει οι βομβαρδισμοί και το αυτοκίνητο έτρεχε χορευόντας. Να σας πω την αλήθεια, αν ήταν ακόμη έστω και 500 μέτρα δρόμος, θα έφθανα στην Πρεμετή όχι ζωντανός.

Από εδώ και πέρα, Ιωάννινα, Αμφιλοχία, Πειραιάς κ.λπ. Θα μπορού, εφ' όσον μου ζητηθεί, να περιγράψω σχετικά. Αν και νομίζω δεν χρειάζεται.

τασσομένων δια του ειρηνέμου εγγράφου, ξεκίνησα με 22 άνδρες. Φθάνοντας στο σημείο όπου το μέτωπο, η πρώτη μου ενέργεια ήταν να επισημάνω το έδαφος, επειδή στο σημείο που φθάσαμε, συναντήσαμε έναν παραπόταμο, έπρεπε να περάσουμε στην απέναντι όχθη και να προχωρήσουμε ακόμη μερικά μέτρα, όμως, άφησα πίσω τους στρατιώτες και προχώρησα μόνος, ώστε να διαπιστώσω κατά πόσον το έδαφος θα μου επιτρέψει από μορφολογικής απόψεως, να τοποθετήσω σε ανάλογες θέσεις τους στρατιώτες στον ακροβολισμό, για την ορατότητα κινήσεων του εχθρού.

Η όλη εργασία μου πραγματοποιήθηκε εντός του ποταμού, ως μη επιτρέποντος διαφορετική θέση που απαιτείται για παρατηρητήριο. Όμως, λίγο δύσκολο. Πατούσα στο ένα πόδι μου σε βάθος νερού μέχρι γόνατος, το έτερο πόδι μου λυγίζοντάς το, ήμουν ελάχιστα πιο πάνω από την επιφάνεια, στηριζόμενος από ανεπτυγμένες ρίζες διαφόρων δέντρων, που φύοντο εκείθεν του ποταμού και είχαν φθάσει στην όχθη.

Όμως, τελειώνοντας, μετά παρέλευση τριών ή πέντε λεπτών, δεν πρόφτασα να δώσω εντολή στους στρατιώτες για την προώθησή των, δέχθηκα πυρά δι' αυτομάτων όπλων του εχθρού και ένα αιχμηρό βλήμα καρφώθηκε στο σώμα μου και συγκεκριμένως στο δεξιό μηθωράκιο.

Όπως ήταν φυσικό, κλωνιζόμενος από φλόγωση και φρικτούς πόνους, με παρέσυρε το ποτάμι, αλλά ευτυχώς βρέθηκαν περιπολούντες στρατιώτες ως ανιχνευτές και με αυτοθυσία βούτηξαν μέσα και με ανέσπραν στη στεριά, όπου με άφησαν, με την υπόσχεση ότι θα το αναφέρουν για τη μεταφορά

50 χρόνια ζωής και δράσης

Ο Σύλλογος συμπληρώνει μισόν αιώνα ζωής και δημιουργικής δράσης από τη χρονιά που ιδρύθηκε. Κλείνει, λοιπόν, ο κύκλος της άμεσης προτεραιότητας στη σχέση Σύλλογος - Χωριό. Όλα τα Δ.Σ. και τα μέλη εργάστηκαν, μ' όλες τις δυνάμεις τους και τις καλύτερες προθέσεις τους, μέσα στο πλαίσιο της καταστατικής σχέσης Σύλλογος - Χωριό.

Τα έργα του Συλλόγου και η προσοχή του στο χωριό είναι γνωστά και καταγεγραμμένα, μέσα από τα πρακτικά και τις συνλεύσεις του.

Επειδή αναφερόμαστε στην ιστορία του Συλλόγου, ίσως θα 'πρεπε να ριζούμε μια ματιά στην ιστορική διαδρομή των μελών του, που ήταν οι αιμοδοτές και πάντα παρόντες

να εργάζονται για να επιβιώσουν.

Πρέπει εδώ να τονίσουμε, πως υπήρχε μια οικονομική βελτίωση στον παραγωγικό - εμπορικό τομέα της πόλης, αλλ' απείχε σημαντικά από τη βιομηχανική ανάπτυξη. Κι όλα τούτα σε σχέση μ' ένα Μηλιωτόπουλο, κάττω των είκοσι ετών, οι συνθήκες της πόλης δεν ήταν προσπελάσιμες με τον ερχομό του. Για τις δυσκολίες προσαρμογής, τα τραύματα και τα βιώματα της πρώτης επαφής με την απρόσωπη πόλη, ο καθένας θυμάται καλύτερα από οποιονδήποτε άλλον.

Πεποίθηση όλων μας είναι ότι η επικοινωνία με τα μέλη του Συλλόγου από τη μία μεριά, καθώς και οι συγγενικές σχέσεις από την άλλη, επέδρασαν ευεργετικά προς τα νέα παιδιά. Ήταν ο κρικός που διατη-

Εκδρομή του Συλλόγου, το 1958, στην Άβρα

αυτής της προσπάθειάς του.

Οι πρώτοι Μηλιώτες που εγκαταστάθηκαν στην περιφέρεια της Αττικής (αλλά και σ' άλλα μέρη εντός και εκτός Ελλάδας), ήλθαν πριν τη δεκαετία του 1950. Σε μια περίοδο προ και μεταπολεμική, όπου η οικονομική κατάσταση στην πόλη βρισκόταν στο στάδιο της οικο - βιοτεχνίας. Τότε, που τα παραδοσιακά επαγγέλματα ανθούσαν και τα μέσα παραγωγής καχεκτικά.

Κι όμως, μέσα σ' αυτήν την οικονομική δυσπραγία, κάποιες οικογένειες, όπως τ' αδελφία ΔΟΥΜΑ και τ' αδελφία ΛΕΝΤΖΟΥ, κατάφεραν να κάνουν σημαντική την παρουσία τους στην οικονομική και εμπορική ζωή του Λεκανοπεδίου, όπως άλλωστε ήταν και πολύ αισθητή η παρουσία τους στο Σύλλογο για πολλά χρόνια.

Στη συνέχεια, στις επόμενες δεκαετίες του 1960, 1970 και 1980 εμφανίζεται μεγάλη έξαρση στην μετακίνηση των παιδιών από το χωριό προς την πόλη. Οι λόγοι αυτής της μετακίνησης έχουν δύο βασικές αιτίες:

1ον. Είναι τα παιδιά που ήθελαν να σπουδάσουν, οπότε αναγκαστικά ερχόντουσαν στην Αθήνα, γιατί μόνο εδώ υπήρχαν Πανεπιστήμια.

2ον. Είναι τα παιδιά που διαπίστωναν την αντιπαραγωγικότητα του χωριού, γι' αυτό και μετακινήθηκαν προς την πόλη για μια ανταποδοτική προκοπή.

Αυτές οι δύο κατηγορίες παιδιών είχαν ένα κοινό πρόβλημα. Έπρεπε

ρούσε τις σχέσεις ζωντανές και που εκφράζονταν με μια αλληλεγγύη μεταξού τους.

Ακόμα και στον επαγγελματικό τομέα πολλά παιδιά απασχολήθηκαν στις οικογένειες που προαναφέραμε πιο πάνω, αλλά και σήμερα το ίδιο συμβαίνει και στον όμιλο εταιρειών ΓΕΡΜΑΝΟΣ.

Η αναφορά σ' αυτές τις τρεις οικογένειες είναι ενδεικτική, χωρίς μεροληψία, γιατί όλοι οι συμπατριώτες μας ξεπέρασαν τον εαυτό τους στην προσπάθεια της κοινωνικοποίησης. Όπως επίσης αυτοί που διακρίθηκαν στον επιστημονικό τομέα και που δεν αρκεί αυτό το σημείωμα ν' απαριθμηθούν. Απλώς θ' αναφερθεί τ' όνομα του Αρχ. Σ. Μπιλάλη, που άφησε ένα σημαντικό συγγραφικό έργο στο χώρο της Θεολογίας.

Κλείνοντας αυτό το σημείωμα, πρέπει να μην ξεχνάμε και κάποιους Μηλιώτες, που ζουν μακριά από τη χώρα μας. Είναι αυτοί που αν και απόντες ήταν πάντα παρόντες στην προσπάθεια του Συλλόγου μας.

Το σημερινό Δ.Σ. τόλμησε την καταγραφή και την έκδοση του αρχαικού υλικού του Συλλόγου μας. Οι δυσκολίες ξεπεράστηκαν εξαιτίας της επίτονης και επίμονης προσπάθειας του Προέδρου Δημ. Κων. Λέντζου, αλλά κυρίως στη χορηγία συγχωριανού μας, γιατί το κόστος υπερέβαινε τις οικονομικές μας δυνατότητες.

ΧΡΗΣΤΟΣ Κ. ΜΠΙΑΛΛΗΣ

Στο μπαλκόνι. Το σπίτι του Γ. Δ. Τσαπάρη, το 1970

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΑΝΑΜΝ

Το 1958 το Κοινοτικό Συμβούλιο απεφάσισε (βλέπε τα Πρακτικά της Κοινότητας), να τιμήσει όσους συγχωριανούς μας είχαν ευεργετήσει το χωριό μας επιτρέποντας εις τον Σύλλογον του χωριού μας να τοποθετήσει ιδίους εξόδους του εις κεντρικόν σημείον της πλατείας του χωριού και σε κοινοτικό χώρο αναμνηστική μαρμαρίνη πλάκα.

Η πλάκα αυτή τοποθετήθηκε μπροστά από το σπίτι του Γεωργίου Π. Δημακόπουλου το ίδιο έτος και ανεγράφητο εις αυτήν 23 ονόματα ευεργετών συγχωριανών μας (βλέπε φωτογραφία αναμνηστικής πλάκας).

Το 1976 η πλάκα παρανόμως και αυθαιρέτως απεκαθλώθη του σημείου εκείνου και μεταφέρθηκε άνευ καμιάς αποφάσεως της Κοινότητας ή του Συλλόγου κατεστραμμένη εις το Μορφωτικό Κέντρο.

Το Κοινοτικό Συμβούλιο εντόπισε τότε τους δύο συγχωριανούς μας και ειδοποίησε τον Σύλλογον για την πράξιν τους αυτήν. Το Δ.Σ. του Συλλόγου τότε απεφάσισε να μηνύσει τους δύο αυτούς συγχωριανούς μας, αλλά την τελευταία στιγμή μεσολάβησαν μέλη του Συλλόγου και είπαν ότι μετανόησαν οι δύο συγχωριανοί μας και ότι θα συμμετάσχουν οικονομικά στην αποκατάσταση της πλακός.

Η πλάκα με έξοδα και πάλι του Συλλόγου τοποθετήθηκε σε κεντρικό σημείο της πλατείας. Οι νέοι του χωριού μας ενθυμούνται την εποχή εκείνη τον αείμνηστο συγχωριανό μας και ευεργέτη Χρήστο Μπράμο, που είχε επιστρέψει γέρων πλέον στο χωριό μας από την Αμερική, να ορθώνει το ψηλό του σώμα μπροστά από την πλάκα και με υψωμένη την μαγκούρα του να φωνάζει σε κάποια παιδιά, που χάριν πειράγματος προσπαθούσαν δήθεν να γκρεμίσουν με ξύλα και πέτρες την πλάκα: «Πίσω γκάνγκστερ, θα περάσετε πάνω από το πτώμα μου για να γκρεμίσετε την πλάκα». Το όνομα του αείμνηστου Χρήστου Μπράμου ανεγράφετο στην πλάκα.

Στις αρχές του 1990 ο συγχωριανός μας Αθανάσιος Χ. Λέντζος απεκαθλώσε την πλάκα από την πλατεία, διότι κατεδάφισε την παλαιά του οικία και ανέγειρε καινούργια, και μετέφερε την πλάκα στη βιβλιοθήκη, όπου και το Δ.Σ. του Συλλόγου του παρεχώρησε και χώρο να διαμένει, έως την ολοκλήρωσιν των εργασιών εις την οικίαν του.

Ο συγχωριανός μας, φανταζόμεθα από λόγους αμελείας του τότε Κοινοτικού Συμβουλίου και του Δ.Σ. του Συλλόγου, δεν υπεχρεώθη, όπως όφειλε, με την λήξιν των εργασιών να ξανατοποθετήσει την πλάκα στην προτεριανή της θέσιν.

Το 1998 το μέλος τότε του Δ.Σ. του Συλλόγου Δημήτρης Χρ. Πίππας επανέφερε το θέμα στο Δ.Σ. και απεφασίσθη η επανανοθετήσις της πλακός στην πλατεία. Η απόφασις αυτή δεν εξετελέσθη ποτέ.

Το 2001 το Δ.Σ. του Συλλόγου μας απεφάσισε ομόφωνα στα

Η αναμνηστική πλάκα στην πλατεία του χωριού μας

πλαίσια του εορτασμού των 50 χρόνων του Συλλόγου μας να τοποθετήσει και πάλιν την πλάκα στο κέντρο της πλατείας δίπλα από το Ηρώον, αναβαθμίζοντας ταυτόχρονα τον συγκεκριμένο χώρο. Διά τούτο παρεκάλεσε τον αρχιτέκτονα Γεώργιο Π. Παπαπαύλου, συγχωριανόν μας εκ μητρός (Ζωής Ι. Λέντζου), να μας προτείνει κάποιον σχέδιον αναβάθμισης, όπως προείπαμε, γενικά του χώρου. Ο συγχωριανός μας, κ. Παπαπαύλου ανταποκρίθηκε ευγενώς στην αίτησιν και δωρεάν εποίησεν το σχέδιον (που δημοσιεύουμε σε επόμενη σελίδα).

Στα πλαίσια συνεργασίας που η παράδοση του Συλλόγου μας έ-

χει με την Κοινότητα και τα τοπικά διαμέρισμα, τώρα, τον Δήμου Φολόης, υπέβαλεν τυπικήν αίτησιν, ενημερώνοντας τον Δήμο για την απόφασίν μας αυτήν.

Ο Δήμος Φολόης μετέφερε προφορικά στον Πρόεδρο του Συλλόγου, μέσω του Προέδρου του Τοπικού Συμβουλίου, Παναγιώτη Γ. Τσαπάρη, ότι «ο Δήμαρχος μου είπε ότι δεν επιτρέπει την τοποθέτησιν της πλακός σε χώρο ιδιοκτησίας του Δήμου και ότι ολόκληρη η Ελλάδα έχει 4 ευεργέτες και εσείς στις Μηλιές έχετε τόσους».

Το Δ.Σ. του Συλλόγου αντέδρασε, αποστέλλοντας καινούργια αίτησιν εις τον Δήμον με τις απόψεις μας (βλέπε παρακάτω),

αναλύοντας με σαφήνεια τις θέσεις του.

Τέλος, κάνουμε σαφές σε κάθε πλευρά και σε κάθε «πλειοψηφία» ότι ο Σύλλογος έχει ισχυρά νομικά και ηθικά πειστήρια και δεν είναι υποχρεωμένος κάθε φορά να απολογείται εις τον καθέναν για ένα τετελεσμένο θέμα. Εμείς, συνεπείς εις την ιστορία του Συλλόγου και του χωριού μας και όπως το καταστατικό μας ορίζει, θα τοποθετήσουμε την πλάκα εις την πλατεία, όπως Κοινότητα το 1958 με τα συνταγμένα τότε όργανά της απεφάσισεν, συνεπείς και ευγνώμονες σε όσους ευεργέτησαν το χωριό μας στα 50 χρόνια ζωής του Συλλόγου μας.

Επιστολή του Σπύρου Παναγιωτόπουλου, το 1957, στον εν Αμερική μεγάλο ευεργέτη του χωριού μας κ. Δημ. Χρ. Πίππα

Αριθ. Πρωτ. 22
Αθήναι, τη 24η Μαΐου '57

Αγαπητέ κ. Πίππα,

Σας αποστέλλομεν συνημμένως επίσημον απόφασιν του Διοικητικού Συμβουλίου του ημετέρου Συλλόγου διά της οποίας ανακηρύσσεσθε Μέγας Ευεργέτης διά την γενναιόδωρον και συγκινητικήν σας προσφοράν των χιλίων δολλαρίων διά την ύδρευσιν του χωριού μας Μηλέων.

Ομοίως σας αποστέλλομεν και την εφημερίδα ΠΑΤΡΙΔΑ του Πύργου εις ην εδημοσιεύθη η απόφασίς μας αυτή, ήτις συμφώνως τω Καταστατικώ του Συλλόγου, ετοιχοκολλήθη εις το κεντρικώτερον Κατάστημα της Κοινότητος.

Η πράξις σας αυτή δεν συνεκίνησεν μόνον ημάς και τους συγχωριανούς μας, αλλά όλους όσους άκουσαν ή ανέγνωσαν το δημοσίευμα τούτο και ησθάνθησαν ιδιαίτεραν χαράν διά την φιλάνθρωπον και φιλοπόροδον απόφασίν σας, δι' ο και σπεύδω διά της παρουσίας μου να σας ευχαριστήσω απείρως εκ μέρους όλων, ευχόμενος εις τον Ύψιστον όπως καθιστά υμάς και την αξιότιμον σύζυγόν σας υγιείς και εντυχείς.

Η εν λόγω πράξις σας θα μείνη αλησιόμητος καθ' όσον οι νέες γενεές θα διαβάζουν και θα προσφέρουν μ' ευγνωμοσύνη το όνομά σας, που θα είναι γραμμένο με χρυσά γράμματα στην πλάκα που θα στηθή στην πλατεία του χωριού μας

«Μέγας Ευεργέτης» ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΠΙΠΠΑΣ, θα ερωτούν δε και θα μαθαίνουν από τους προγενεστέρους πως ξενητευθήκατε από μικρό παιδί και πως από πτωχό Μηλιωτόπουλο γίνατε διά της τιμίας εργασίας σας ένας δυναμικός και εξαίρετος έμπορος και πώς καταλάβατε μια ζηλευτή κοινωνική και εμπορική θέσι εις την αλλοδαπήν και ετιμήσατε ούτω την Ελλάδα, το χωριό σας αλλά και την τιμία και υπερήφανη για σας οικογένειάν σας.

Η τιμή της οικογενείας σας έλαχεν διπλή διότι οι κατά πάντα άξιοί σας ανεψιοί τόσον ο αυτοθι αγαπητός μας Παναγιώτης όστις ασκνως εργάζεται και μας βοηθεί εις την προσπάθειάν μας διά τον εξωραϊσμόν του χωριού μας, όσον και έτερος ανεψιός σας Χρυσάνθος, Πρόεδρος της Κοινότητος Μηλέων εργάζεται και αυτός δραστηρίως διά την πραγματοποίησιν του ονείρου της υδρεύσεως του χωριού μας ώστε επί των ημερών του ως Πρόεδρου να πραγματοποιηθή η ύδρευσις και ν' απαλλαγούν οι συγχωριανοί μας από το καθημερινό μαρτύριον της ζαλιάς...

Θερμούς χαιρετισμούς από όλους μας.

Με πολλήν αγάπην
και εκτίμησιν
Ο Γενικός Γραμματέυς
του Συλλόγου
Σ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Αριθ. Πρωτ. 3/2002

Αθήναι
τη 24η Ιανουαρίου 2002

Προς
τον Δήμον Φολόης Ηλείας
εις Λάλα Ηλείας

Αίτησις - Δήλωσις
του Συλλόγου των απανταχού
Μηλιωτών Ηλείας
«Ο Άγιος Ιωάννης
ο Θεολόγος», σωματείον
αναγνωρισμένον διά της
υπ' αριθ. 10063/1952
αποφάσεως
του Πρωτοδικείου Αθηνών
(αριθ. μητρ. 3890/1988)
και εδρευόντος στην Αθήνα
(οδός Αθηνάς, αριθ. 41,
τηλ. 0103217146)
νομίμως εκπροσωπούμενον
παρά του Προέδρου
του Διοικητικού Συμβουλίου

Συμπληρούντες σχετικήν αίτησιν υπογραφομένην υπό του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου μας κ. Δημητρίου Κωνσταντ. Λέντζου, περί χορηγήσεως αδείας του Δήμου Φολόης, διαδόχου της άλλοτε Κοινότητος Μηλέων της επαρχίας Ηλείας, προς τον Σύλλογόν μας, διά να τοποθετηθεί και πάλιν όπως και πρότερον εις την κεντρικήν πλατείαν του Δημοτικού Διαμερίσματος Μηλέων με δαπάνες και επιμέλειαν του η τιμητική πλάκα του ονοματεπωνύμου των ευεργετησάντων το διαμέρισμα τούτο, έχομεν την τιμήν να σας γνωρίσωμεν τα επόμενα:

1. Ότι, νέα άδεία σας διά τον σκοπόν τούτον, δεν εχρειάζεται να ληφθεί διότι όπως αποδεικνύεται από αποδεικτικά έγγραφα που έχουν βεβαίαν χρονολογίαν, η άλλοτε Κοινότης Μηλέων όχι μόνον είχε δεχθεί νομίμως να τοποθετηθεί η τιμητική αυτή πλάκα, αλλά και επέμενεν και παρεκάλει τον Σύλλογόν μας να πράξει αυτό. Συνεπώς ως εκ περισσοῦ ο Πρόεδρος του Συλλόγου μας υπέβαλεν εις τον Δήμον Φολόης αίτημα διά νέαν συγκατάθεσιν αυτού, δεδομένου ότι, η σημερινή δημοτική αρχή δεσμεύεται από τας αποφάσεις της άλλοτε Κοινότητος Μηλέων. Απλώς το αίτημα αυτό ο Πρόεδρος του Συλλόγου μας το υπέβαλε εκ λόγων συνεργασίας και αλληλοσεβασμού μεταξύ Δήμου και Συλλόγου διά το κοινόν καλόν.

2. Πλέον των ανωτέρω η τιμητική πλάκα αυτή είχε τοποθετηθεί εις την εν λόγω πλατείαν των Μηλέων, ήδη από το έτος 1958 (χιλία εννιακόσια πενήντα οκτώ), όπως αποδεικνύεται εκ του από 1/4/1958 (χιλία εννιακόσια πενήντα οκτώ), επισήμου εγγράφου της Κοινότητος Μηλέων, υπογραφομένου παρά του τότε Προέδρου της, αγαπητού μας Χρυσάνθου Γεωργίου Πίππα, κατοίκου σήμερον Μηλέων και του Γραμματέως αυτής αειμνήστου και αγαπητού μας Χρήστου Δ. Καραγιάννη, ήδη αποβιώσαντος, αποστέλλομένου του εγγράφου τούτου προς τους εν Αμερική Μηλιώτας, όπου ρητώς και ευθέως τους τονίζει μεταξύ άλλων ό-

τι: «Το
σε λίγο
ρινη π
καιρία
σημερι
μενες
νούν».
ας της
ότι, ημ
πελθού
υποχρέ
διά της
νομάτα
μαρμά
για, ιε
τά τους
τός των
λιώτισα
Άδου,
την Αύ
Συνη
χόν αμ
σιν τον
Συλλόγ
κήν - ή
τες συ
μον της
νομική
γνωρίζ

ΕΥ

ΠΟ

1)

ΛΑΜ
ΓΕΡΜ
ΝΟΥ
ΠΑ),
ΔΗΜ
ΧΑΡ/
ΚΑΡ/
ΜΑΡ/
Χ. Β/
ΝΤΙΡ
ΚΟΤ/
10) Κ
ΟΣ, Ι
ΛΑΟ
ΠΟΣ/
Στ. Β
Αφο/
ΝΤΖ/
ΓΕΩ/
ΝΤΖ/
(ΗΠ/
ΦΙΓΕ
ΚΩΝ
ΝΤΖ/
20) Α
ΜΗΧ
ΛΑΣ
Καρό
ΝΑΣ
ΛΑΛ
ΑΣ),
ΜΗΤ
ΜΠ/
ΜΠ/
ΛΗΣ
ΛΑΛ
ΜΠ/
29) Α
ΑΙΚ.
ΜΟΣ
ΚΟΛ
ΤΡΙΟ
ΩΣ Ι
33) Ι
ΩΡΓ/
ΠΠΠ
ΠΠΠ
ΠΠΠ
(ΗΠ)

ΜΝΗΣΤΙΚΗΣ ΠΛΑΚΑΣ

τι: «Το όνομά σας όμως το οποίο σε λίγο θα γραφεί σε μια μαρμάρινη πλάκα, θα παρέχει την ευκαιρίαν και την υποχρέωσιν στην σημερινή, αλλά και στις επερχόμενες γενεές να σας ευγνωμονούν». Εκ της σαφειστάτης εννοίας της φράσεως αυτής προκύπτει ότι, ημείς ως αποτελούντες την επελευθερωμένην γενεάν αυτών, έχομεν υποχρέωσιν να τους τιμώμεν, και διά της αναγραφής των αγίων ονομάτων τους επί μιας τέτοιας μαρμάρινης πλάκας, είναι δε άγια, ιερά και σεβαστά τα ονόματά τους, διότι διά του νοσηρήματος των ούτοι εξήγαγαν τις Μηλιώτισσες εκ της Κολάσεως του Αδου, της ζαλίας του νερού από την Αύρα.

Συνεπώς πας όστις ήθελε τυχόν αμφισβητήσει την υποχρέωσιν του Δήμου Φολόης και του Συλλόγου μας, όχι μόνον την ηθικήν - ήτις διά εμάς τους Μηλιώτες συνιστά τον υπέρτατον Νόμον της πολιτείας - αλλά και την νομικήν τοιαύτην, πρέπει να γνωρίζει, ότι η συμπεριφορά του

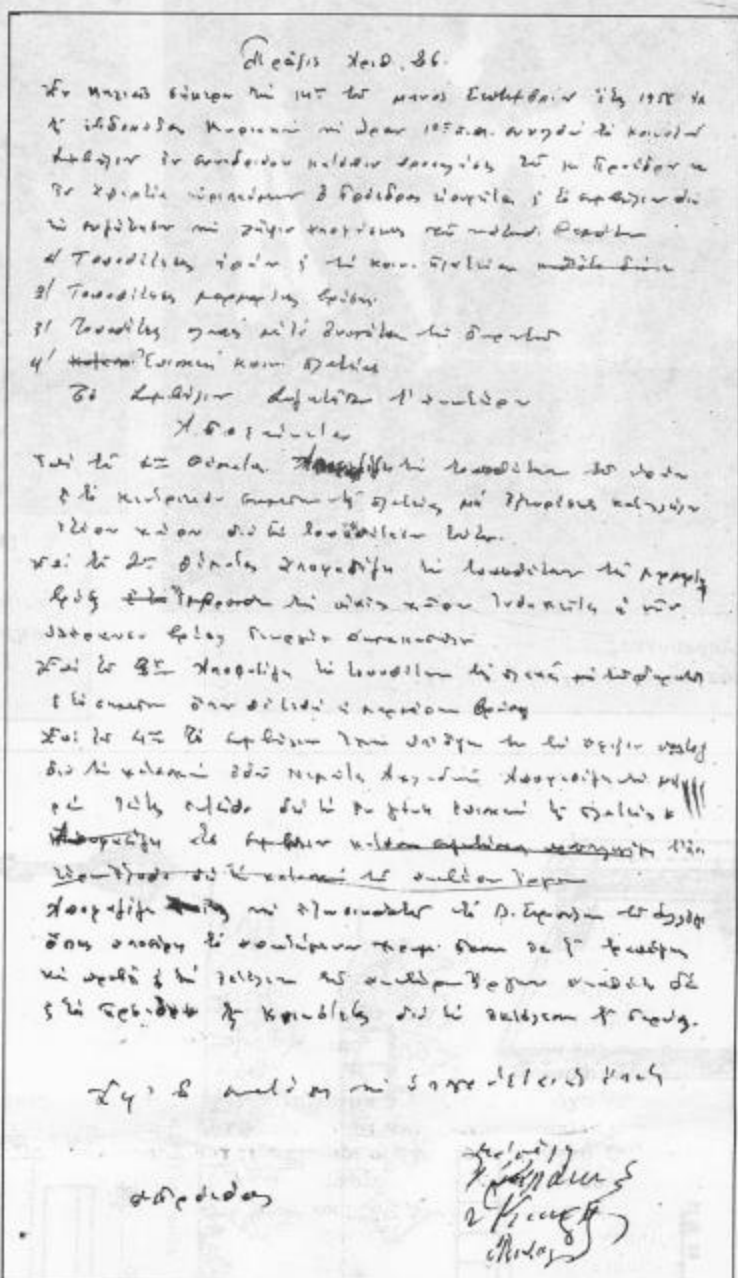
αυτή συνιστά το αδίκημα της προσβολής της μνήμης τεθνεώτος, δεδομένου ότι οι περισσότεροι εκ των ευεργετησάντων της εν λόγω κοινότητας έχουν όμως επιζώσας συζύγους, τέκνα και αδελφούς, οι οποίοι και θα διαφυλάξουν την αγίαν μνήμην τους διά της δικαστικής οδού, πράγμα βέβαιον, το οποίον δεν επιθυμούμεν τα μέλη του Συλλόγου των απανταχού Μηλιωτών.

3. Η τιμητική μαρμάρινη πλάκα των ευεργετησάντων την ιδιαίτεράν μας πατρίδα, τις Μηλιές, καθ' οιονδήποτε τρόπον, είτε ούτοι απεβίωσαν είτε είναι εν ζωή, ευρίσκετο πάντοτε εις τον χώρον της κεντρικής πλατείας των Μηλέων, μέχρις ότου αυθαίρετα και απαράδεκτα άτομα τινά, προσερχόμενα εκ Μηλέων και κατοικούντα εκεί, επειδή η πλάκα είχαν λόγω του χρόνου υποστεί ζημίας, την απεμάκρυναν, δεν κατεδιώχθησαν όμως παρά του Συλλόγου μας, εξ' επιεικειάς των μελών του, προς αυτούς, οίτινες εδηλώσαν ότι δεν είχαν τοιαύτην πρόθεσιν, ότι δεν αντελαμβάνοντο τι έκαναν και ότι όταν η πλάκα θα γίνει καινούργια και περιεκτικωτέρα, θα εισφέρουν διά την αποκατάστασίν της.

4. Έστω εις πάντας γνωστόν, που τυχόν το αγνοούν, ότι η καινούργια αναμνηστική πλάκα των ευεργετησάντων μέχρις σήμερον το χωριόν μας καθ' οιονδήποτε τρόπον, θα τοποθετηθεί εις το μέσον της εν λόγω πλατείας, και εις τον χώρον της ιδιοκτησίας του Συλλόγου των απανταχού Μηλιωτών, τον οποίον χώρον ηγόρασεν ούτος παρά του ιδιοκτήτου αιμνήστου Λουκά Παναγ. Δημακόπουλου προ του έτους 1958, και τον οποίον χώρον ουδέποτε ο Σύλλογος αφήκεν εις κοινήν χρήσιν, ήσκει δε και εξακολουθεί και σήμερον διά των οργάνων του και διά εντολοδόχων ατόμων, πάσας τας προσιδιάζουσας εις τον αληθή κύριον, πράξεις κυριότητος, νομής και κατοχής, μηδέποτε και παρ' ουδενός οχληθείς.

Εντός του αυτού αγορασθέντος παρά του Συλλόγου μας χώρου υπάρχει και σήμερον το μνημείον των πεσόντων υπέρ Πατρίδος Μηλιωτών, φέρον την περιεκτικήν φράσιν: «ΟΙ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΜΗΛΙΩΤΑΙ ΕΙΣ ΑΝΑΜΝΗΣΙΝ ΤΩΝ ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΠΕΣΟΝΤΩΝ, ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΣΤΗΣΑΝ», συνεχομένως δε αυτού και προς την κατεύθυνσιν του ακινήτου των συγκληρονόμων του μπάρομπα - Λουκά Δημακόπουλου, θα τοποθετηθεί ο Σύλλογός μας, δαπάναις και επιμελεία του την καινούργια αναμνηστική πλάκα, ήτις θα περιέχει τα ονοματεπώνυμα των εν Αμερική και απανταχού της γης Μηλιωτών, όπως και η παλαιότερα, ήτις δεν περιείχεν μόνον τους εν Αλλοδαπή ευεργέτας καθ' οιονδήποτε τρόπον, αλλά και τους εν Ελλάδι διαβιούντας ενεργέτας, όπως π.χ. τον αιμνήστον Σπύρον Παναγιωτόπουλον του παπά - Πάνου, ζώντα τότε, και πολλούς άλλους και

5. Πρέπει να γνωρίζει ο Δήμος Φολόης και τούτε: Ότι ημείς οι διοικούντες τον Σύλλογον των α-

Φωτοτυπία της απόφασης της Κοινότητας του 1958

πανταχού Μηλιωτών Ηλείας «Ο Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος», ως αποδεχόμενοι πλήρως την ρησιν του Αριστείδου καθ' ην «τι φίλτερον ανδρί πατρώας χθονός», έχομεν όχι μόνον νομικήν υποχρέωσιν εκ του καταστατικού, που πολιτευόμεθα συμφώνως προς τας διατάξεις του, αλλά και εκ του υπάτου ηθικού νόμου, να τοποθετήσωμεν την καινούργια πλάκα του ονοματεπώνυμου παντός ευεργετησάντος την ιδιαίτεράν μας πατρίδα και τον Σύλλογόν μας, εις το σημείον όπου αναφέρεται ανωτέρω. Εις τούτο μάλιστα δεν υπάρχει Μηλιώτης που να διαφωνεί, αφού και ο χώρος είναι της ιδιοκτησίας του Συλλόγου μας και ο Σύλλογος αυτός είναι των απανταχού Μηλιωτών και των πατέρων τους.

Θέτοντες υπ' όψιν σας τα ανωτέρω διά λόγους συνεργασίας μεταξύ του Δήμου εις τον οποίον ανήκει σήμερον ο αγαπημένος μας τόπος όπου είδαμεν το φως του ηλίου και του Συλλόγου μας, παρακαλούμεν όπως λάβετε αυτά σοβαρώς υπ' όψιν, ώστε να έχομεν την ηθικήν συμπαράστασιν του Δήμου Φολόης εις κάθε προσπάθειάν μας προς όφελος του Δημοτικού διαμερισματος Μηλέων, μεταξύ των οποίων είναι και το εν λόγω έργο πολιτισμού και ευγνωμοσύνης, δηλ. η νέα πλάκα των ονομάτων των κατά διαφόρους καιρούς ευεργετησάντων το

χωριό μας Μηλιές.
 Όπως ενδεικτικώς σας υποβάλλουμε τα εξής:

Συνημμένα

1. Φωτοτυπία του από 1-4-1958 εγγράφου της Κοινότητας Μηλέων, υπογραφόμενου υπό του τότε Προέδρου Χρυσάνθου Γεωργίου Πίππα και του Γραμματέως αιμνήστου Χρήστου Δ. Καραγιάννη.
2. Φωτοτυπία του υπ' αριθ. πρωτ. 124/13-7-1958 εγγράφου της Κοινότητας Μηλέων, υπογραφόμενου υπό του τότε Προέδρου της Χρυσάνθου Γ. Πίππα.
3. Φωτοτυπία του από 24-5-1957 εγγράφου του Συλλόγου μας, υπογραφόμενου παρά του τότε Γενικού Γραμματέως του, αληθινού Σπύρου Παναγιωτόπουλου.
4. Φωτοτυπία της Εφημερίδος «ΠΑΤΡΙΣ» Πύργου 3-4-1957.
5. Φωτοτυπία της Εφημερίδος «ΒΗΜΑ» Αθηνών 13-9-1958.
6. Φωτοτυπία της Εφημερίδος «ΠΑΤΡΙΣ» Πύργου 28-1-1959.
7. Φωτοτυπία φωτογραφιών εις την οποίαν φαίνεται η αναμνηστική Πλαξ 1966 και 1967.

Διά τον Σύλλογον των απανταχού Μηλιωτών Ηλείας «Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος»
 Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
 ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΩΝ. ΛΕΝΤΖΟΣ

Η απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου για την τοποθέτηση της πλάκας στην πλατεία του χωριού, το έτος 1958

ΠΡΑΞΙΣ Αριθμ. 26

Εν Μηνιαίω σήμερον την 14η του μηνός Σεπτεμβρίου έτους 1958 ημέρα της εβδομάδος Κυριακή και ώραν 10η π.μ. συνελθόν το Κοινοτικό Συμβούλιον εν συνεδριάσει κατόπιν προσκλήσεως του κου Προέδρου και εν απαρτία ευρισκόμενον, ο Πρόεδρος εισηγείται εις το συμβούλιον διά την συζήτησιν και λήψιν αποφάσεως των κάτωθι θεμάτων:

- 1) Τοποθέτησις ηρώου εις Κοιν. Πλατεία.
- 2) Τοποθέτησις μαρμάρινης βρύσης.
- 3) Τοποθέτησις πλακός με τα ονόματα δωρητών.
- 4) Επίσκεψη Κοιν. Πλατείας.

Το Συμβούλιον συζητήσας τ' ανωτέρω Αποφαίνεται

Επί του 1ου θέματος αποφασίζει την τοποθέτησιν του ηρώου εις το κεντρικόν σημείον της Πλατείας μη εξερέσεως καταλληλοτέρου χώρου διά την τοποθέτησιν τούτου.

Επί του 2ου θέματος αποφασίζει την τοποθέτησιν της μαρμάρινης βρύσης έμπροσθεν της οικίας - χώρος ένθα κείται η νυν υπάρχουσα βρύση - Γεωργίου Δημακοπούλου.

Επί του 3ου αποφασίζει την τοποθέτησιν της πλακός με τους δωρητάς εις σημείον όπου θα τεθή η μαρμάρινη βρύση.

Επί του 4ου το Συμβούλιον έχον υπ' όψιν του την άφιξιν μπουλντόζης διά την κατασκευήν οδού Νεμούντας - Αχλαδινης αποφασίζει την μεταφορά ταύτης ενταύθα διά την εν γένει έπισκευή της πλατείας. Αποφασίζει το Συμβούλιον κατόπιν συζητήσεως προϋπολογίσου τ' ανωτέρω έξοδα διά την κατασκευήν του ανωτέρω έργου.

Αποφασίζει επίσης και εξουσιοδοτεί το Δ. Συμβούλιον του Συλλόγου όπως αποσύρη το απαιτούμενον χρημ. ποσόν εκ της τραπέζης και προβή εις την εκτέλεσιν των ανωτέρω έργων, αναθέτει δε εις τον Πρόεδρον της Κοινότητος διά την εκτέλεσιν της παρούσης.

Ο Πρόεδρος
 Τα μέλη

Εφημερίδα «ΠΑΤΡΙΣ»,
Πύργου, 3/4/1957

ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ

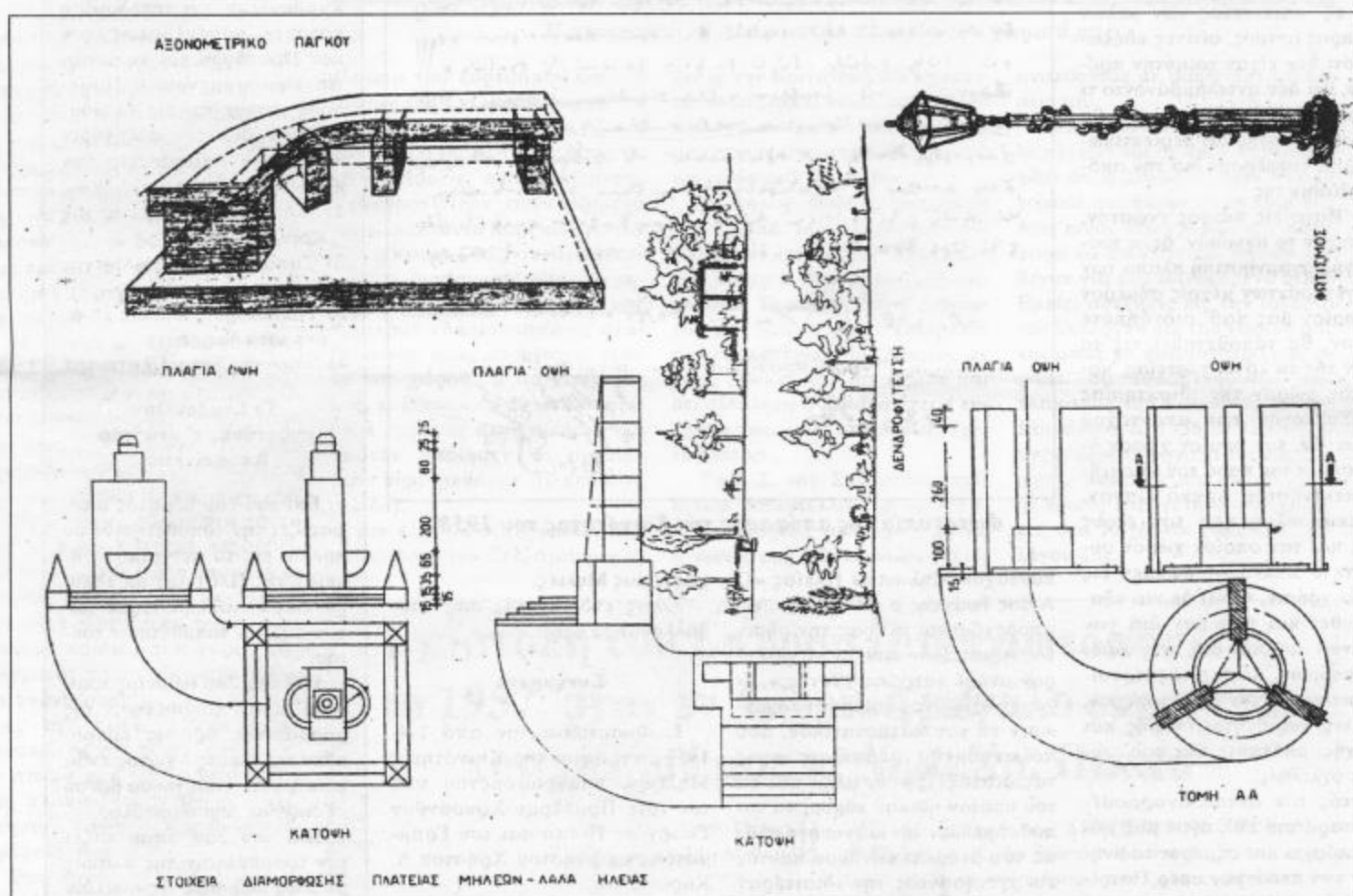
— 'Ο Σύλλογος τών ἀπανταχοῦ Μηλιωτῶν Ἀθῆναι. (ἀνταπόκρισις). —
Ἡ πρωτοφανής Ἀράσις τοῦ ἀνταθῆ Συλλόγου τών ἀπανταχοῦ Μηλιωτῶν ἔχει συγκινήσει πάντας ἐκείνους εἰς τὴν παρεκκλησίαν εἰς ἐπιτυχίαν του. Οὕτως κατωόθως, μέσα σὲ λίγα χρονιά διόστημα, διὰ τῆς ἀξιολέγου πράξεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ἀνω Συλλόγου καὶ τῶν μελῶν του, ἀπὸ τὸν φερόμενον καὶ Οἰκονομικῶν θυσιῶν, τὸ ἐπιτέλεσε κατεπληρωμένην πρόθεσιν πρὸς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὸ ἐπιτέλεσε, ἀξιολόγησε συγχρόνως μετὰ βελῶν ἐντὸς τοῦ χωρίου Μηλεῶν. Ἡτοι ἐπέτυχε τὴν διάνοξιν καὶ διακαλύπτουσι ὁδῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ χωρίου, καταδάψισιν αἰμάτων, τῆ συνεργασίᾳ τῆς Κοινότητος, καιμένην εἰς τὸ κέντρον τοῦ χωρίου, ἀπελευθερώσαντες ἐπὶ ἰδιοκτησίαν αὐτῆς ἀπὸ δραχ. 25 χιλιάδων, ἠγύρασα δι' ἰδίῳν του ἐξόδων 2682 μέτρα ἀμικαντοσπομιντοσολῆνης καὶ 894 τεμάχια συνδέσμων μετὰ τῶν ἐξαριτημάτων ἀξίας ἐν συνολῷ δραχμῶν 53 380 συγκληρωθεισῶν ἐξ ἐργῶν προερχομένων ἐκ τῶν ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Ἀθῆναις Μηλιωτῶν, διὰ τὴν ὑδροσίτισιν τοῦ χωρίου τῶν, συντελέσας αὐτῶ εἰς τὴν πραγματικαίτησιν τοῦ ὄνειρου τῶν πτωχῶν καὶ ταλαιπωρουμένων κατοίκων τῆς κοινότητος Μηλεῶν εἰς τὴν ἀτυχῶς μετέφερον καὶ μεταφέρουσιν εἰς τὴν τὸν ἐξ ἀναφορῆς ἀπεστασῆσιν πλέον τῆς ἡμισίαις ὄρας.
Ἡ προσηκόντων τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Συλλόγου διὰ τὴν ἐξέυρασιν καὶ τοῦ ἀπολειπομένου ποσοῦ πρὸς ὀλεσλήρωσιν τοῦ ἔργου, συναρτῆται πρὸς αὐτὸ τοῦ ἀνεπιτυχῆτος πρὸς ἄλλας τὰς κατευθύνσεις καὶ πιστοσύμενον ἀπολύτως, διὰ κατὰ σύνταγμα θὰ εἶδωμεν ὀλεσλήρωσιν τὸ μεγάλο ἐπὶ τὸ ἔργον πρὸς ἰκανοποίησιν τοῦ διακαθῆς πόθου τοῦ Συλλόγου, τῶν φιλοπροσόδων ἐν Ἀμερικῇ Μηλιωτῶν, τοῦ Συμβουλίου καὶ τοῦ ὄρα' στήριον γραμματέως τῆς και νέτητος καὶ τῶν κατοίκων αὐτῆς εἰς τὴν ἀρμόζοντα μετὰ μεγίστης ἀρεθονίας διὰ τὴν ἀπεπερῶσιν τοῦ σοβαροῦ ἔργου τῆς ὑδροσίτισως.

Χορεύοντας...
Λουκάς Δημαζόπουλος, Γεώργιος Πατέλης

Οι μεγάλοι Ενεργέτες
τον χωριού μας,
αείμνηστοι (από αριστερά)
Δημήτριος Χρ. Πίππας και
Γεώργιος Ι. Λέντζος,
στις Η.Π.Α.

Το αρχιτεκτονικό σχέδιο αναμόρφωσης της πλατείας του χωριού μας, από τον αρχιτέκτονα Γεώργιο Π. Παπαπαύλου

Ευχαριστήρια επιστολή της Κοινότητος, το 1958, στους απανταχοῦ ενεργέτες συγχωριανούς μας

Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος
Νομός Ἠλείας
Κοινότης Μηλεῶν

Ἐν Μηλιαίς τῆ 1/4/1958

Ἀγαπητέ Κύριε:
Ευγενές τέκνον
τῆς Κοινότητος Μηλεῶν,

Μεγάλη ἡ τιμή, ἀλλά καὶ μεγάλο τὸ χρέος μας, διότι, εκπροσωποῦντες σήμερον τὴν Κοινότητα Μηλεῶν, τὴν μικρὰν γῆν εἰς τὴν ὁποία εἶδαμε ὅλοι μας τὰ πρῶτα φῶτα

τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἡλίου, τὴν γῆν ἐκείνην ἡ ὁποία ἐγκλείει τὰ οστά τῶν πατέρων μας, να σὰς ευχαριστήσωμεν ἐξ' ὀνόματος τῆς μικρᾶς καὶ ἱερᾶς μας γενέτειρας, διὰ τὸ μέγιστον ἀγαθόν τὸ ὁποῖον, σαν πραγματικὰ ἀδελφία ἰδικὰ μας, ἐπράξατε.

Ἡ βοήθεια ἡ χρηματικὴ τὴν ὁποία ὁ καθ' ἕνα ἀπὸ εσᾶς ἔστειλε, συντέλεσεν εἰς ὀλοκληρωσιν τοῦ μεγάλου ἔργου τῆς ὑδροσίτισως τοῦ χωριού μας.

Ἔτσι τὸ νερὸ τώρα τρέχει ἀφθονον ἀπὸ δέκα βρῦσες μέσα στο χωριό, ἀπηλλαγμένων πια τῶν κατοίκων ἀπὸ τὸν τραχὺ καὶ ἀνηφορικὸ δρόμον τῆς Ἀύρας, ὁ ὁποῖος οὐδόλως διέφερε ἀπὸ τὸν δρόμον τοῦ Γολγοθᾶ.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι δὲν δυνάμεθα να σὰς ευχαριστήσωμεν, διότι ἕνα ἀπλὸ ευχαριστῶ δὲν φθάνει.

Τὸ ὄνομά σας, ὁμως, τὸ ὁποῖον σε λίγο θὰ γραφῆ σε μια μαρμάρηνη πλάκα, θὰ παρέχῃ

τὴν ευκαιρίαν καὶ τὴν υποχρέωσιν σὲ τὴν σημερινή, ἀλλά καὶ σὲ τὴν ἐπερχομένην γενεῆς, να σὰς ευγνωμονοῦν. Παντοτείνῃ, λοιπόν, ευγνωμοσύνη δυνάμεθα μόνον να παρέχομε σε σὰς.

Ὁ Ὑψίστος καὶ ὁ Πολιοῦχος τοῦ χωριού μας ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ἀς εἶναι πάντοτε βοηθός σε κάθε σας προσπάθεια καὶ ἀς χαρίζουν πάντοτε υγείαν καὶ χαρὰν σε σὰς καὶ σὲ τὴν οἰκογένειάν σας, καὶ ευχόμεθα ὅπως μια ἡμέρα

συναντηθῶμε ὅλοι ἐδῶ να καμαρώσωμε ὅλοι μαζί τὸ μεγάλο ἔργον καθὼς καὶ τὰ ἄλλα ἔργα τὰ ὁποία πολὺ συντόμως θὰ γίνων ἐδῶ στο χωριό μας καὶ θ' ἀνυψώσουν τοῦτο σε ἀνώτερο κοινωνικὸ ἐπίπεδο ὅλων τῶν πᾶριξ κοινοτήτων.

Διατελοῦντες
μετὰ πάσης τιμῆς
Ὁ Πρόεδρος
ΧΡ. Γ. ΠΗΠΠΑΣ
Ὁ Γραμματεὺς
ΧΡ. Δ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΜΙΚΡΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Το Σχολείο έκλεισε

Το Διτάξιο ή Διθέσιο Δημοτικό Σχολείο Μηλεών - Ηλείας πέρασε στην ιστορία. Έκλεισε! Δεν έχει παιδιά για μαθητές.

Τι κρίμα! Έπειτα από τόσα χρόνια λειτουργίας, έπειτα από τόσα παιδιά που είχε, έπειτα από τόσους και τόσους δασκάλους που πέρασαν από εκεί, που οι περισσότεροι έκαναν την πρακτική τους εξάσκηση, μερικοί τουρισμό, έκλεισε! Δυστυχώς, αποτελεί παρελθόν.

Τ' άκουσες Γιάννη Φραγκούλη, Γιάννη Μπαντούνα, Μαρία Γιαννιά; Αναφέρω εσάς που μας λείπετε και που διδάξατε εκεί περισσότερο. Περισσότερα χρόνια. Με πρώτη μια γυναίκα, 21 χρόνια, τη Μαρία Γιαννιά - Καραγιάννη.

Τι φταίει; Ας τ' αφήσουμε προς το παρόν. Θα ήθελα να αναφερθώ σε λίγα πράγματα, να περιοριστώ δηλαδή σε γεγονότα στο κρατικό κτίριο που είναι εκεί που είναι, που συνέβησαν.

Αν μπορούσε αυτό το Διδακτήριο να μιλήσει! Πόσος κόσμος πέρασε από εκεί, μικροί και μεγάλοι. Παιδιά, αγόρια και κορίτσια, που σήμερα είναι όχι μόνο πατεράδες και μανάδες, αλλά παππούδες και γιαγιάδες. Αλήθεια, τι Άνοιξη πέρασε από εκεί! Τι όμορφα νιάτα! Οι γονείς των παιδιών αυτών, που αρκετοί δεν υπάρχουν.

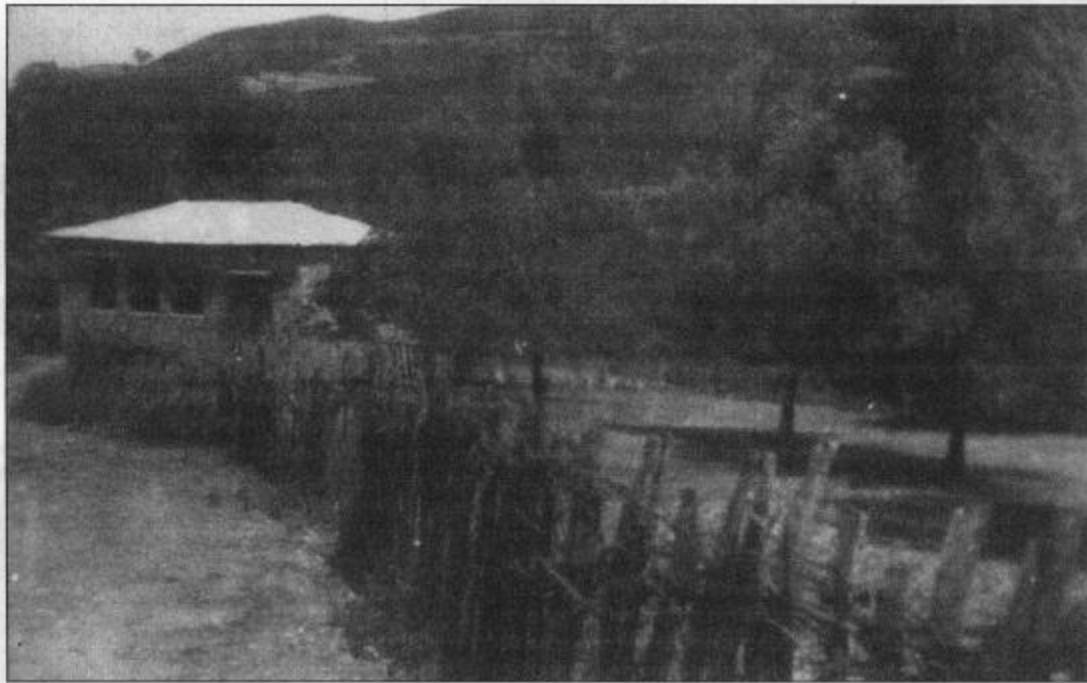
Πήγαιναν στους δασκάλους των παιδιών τους με αγωνία να μάθουν πώς πάνε, να πουν τον πόνο τους, τα προβλήματα τους, ν' αλαφρώσουν λίγο.

Εσύ, Σχολείο, που άκουσες και είδες πολλά, πάρα πολλά, να μπορούσες να μιλήσεις! Τίσως καλύτερα. Ήμουν κι εγώ δεμένος μ' αυτό το Σχολείο. Δεν περίμενα στις μέρες μου να δω αυτό που είναι. Εκεί είχαν συμβεί τόσα πολλά, παλαιότερα βέβαια. Θα ήθελα ν' αναφερθώ σε λίγα, δυο - τρία. Γιατί να γράφεις τόσα όσα συνέβησαν εκεί, στα 21 χρόνια, από το 1953 - 1974, θα χρειαστούν μέρες και πολύ χαρτί.

Θα ήθελα ν' αναφερθώ και στην τελευταία επίσκεψή μου, φέτος, το περασμένο Οκτώβριο του 2001. Εκεί, λοιπόν, και στην παλιά αίθουσα και στο γραφείο του, διέμεινε για αρκετό καιρό και δίδαξε η αείμνηστος σύζυγός μου, Μαρία Γιαννιά, από τα Βυτινεία Πύργου, για 21 χρόνια, όπως είπαμε.

Παντρεύτηκε στο χωριό και όταν, πριν 8 χρόνια, έφυγε για τη γειτονιά των αγγέλων, θάφτηκε εκεί. Είναι ανάμεσά μας. Είμαι σίγουρος ότι προσεύχεται για μας. Κοντά της έκλεισε και η πόρτα του Σχολείου. Δεν ξέρω πώς θ' αντιδρούσε αν τό 'βλεπε έτσι, μουγκό.

Δούλεψε εκεί σκληρά, με

1950: Μονοθέσιον Δημοτικό Σχολείο Μηλεών

πολύ αντίξοες συνθήκες. Πρωί - απόγευμα, αρκετά χρόνια, όπως όλοι οι προηγούμενοί της, βέβαια, και τα Σάββατα, και τις Κυριακές. Ήταν εκκλησιασμός.

Ήταν τυχερή, γιατί είχε πολλά παιδιά, προπάντων όταν τ' έβλεπε στη γραμμή και χαϊρόταν. Κουραζόταν έλεγε, αλλά έβλεπε κόσμο.

Οι μαθητές της, που είναι τώρα από 35 χρονών και πάνω, θυμούνται, πιστεύω, αρκετά απ' όσα συνέβησαν εκεί.

Όπως το Χαρίλαο, ή το Σωτήρη, που χώθηκε κάτω και μέσα στο φόρεμα της δασκάλας του, όταν ήταν στην πρώτη τάξη, κι έγινε τότε το σώσε και μέσα στο Σχολείο και στους δρόμους. Για το Χαρίλαο δεν λέγεται. Η κυρά - Μαρία, όπως τη φώναζαν, χτυπούσε λίγο ή αρκετά με τη βέργα. Γιατί έπρεπε να διαβάσουν, για να φύγουν από τη φτώχεια, όπως έγινε.

Έστειλε τα παιδιά για «λούρες» από κιδωνιά. Οι λεβέντες όμως κάπου - κάπου έκαναν ζαβολιές. Χαράκιωναν τις βέργες με ξυραφάκι για να αδυνατίσουν. Μόλις άρχιζε η τιμωρία, οι «λούρες» έσπαζαν. Ό,τι έμενε, τελείωνε στα χέρια των δραστών. Εκτός από το λίγο ξύλο, είχαμε και τη νηστεία.

Στο κενό του μεσημεριανού, οι αδιάβαστοι έμεναν στο Σχολείο. Δεν πήγαιναν σπίτι. Βέβαια, έμεναν νηστικοί. Αυτή ήταν η τιμωρία.

Κάποιο μεσημέρι, πήγα σπίτι, ήταν ημέρα νηστείας, είχε βράσει κουκιά χωρίς λάδι. Ξερά κουκιά. Τη ρώτησα και μου

π' έλεγε ότι είχε αφήσει καμιά δεκαριά μέσα, κλειδωμένα. Πήγε να ξαπλώσει λίγο. Πήρα, λοιπόν, κουκιά και ψωμί κρυφά βέβαια και πήγα. Μόλις είδαν οι κρατούμενοι τα δώρα, έγινε σεισμός. Το μαρτύρησαν όμως. Το βράδυ διαζύγιο. Το πρωί ερχόντουσαν τα παιδιά και άκουγες τη μακρόσυρτη εκείνη «καλημέεερα», προπάντων στο σταυροδρόμι της αγοράς και το απόγευμα «χαίρεεεεεε».

Τώρα, τον Οκτώβριο που

σέ το, εδώ, στην ελιά, δεν σου μιλά κανείς. Και τα δύο». Ήταν ο Κωσταντής της Γιαννιάς, ο πατέρας του. Μάζευε ελιές, με τη Γιωργία, τη μάνα του. Δεν σκότωσε το παιδί. Είναι γιατρός.

Μετά από λίγο ήταν γιορτή Σχολική, δεν ξέρω πια, μάλλον 25^ο Μαρτίου. Τα παιδιά, το πρωί στη γραμμή για την εκκλησία. Ένα όμως έλειπε. Έπρεπε να το βρούμε, γιατί ήταν στο σκετς που θα παιζόταν για τη γιορτή.

Ποιός λείπει, ρε παιδιά; «Κυρία - κυρία, λείπει ο Μπέμπης». Ο μπέμπης, όμως, είχε βασικό ρόλο και δεν γινόταν να λείπει. Δεν παιζόταν το σκετς. Ποιός ήταν ο μπέμπης; Ήταν ο Πάνος Π. Γερμανός. Φωνάζει η κυρία τη μακαρίτισσα τη Δήμητρα, τη μάνα του: «Πού είναι το παιδί;». «Είναι άρρωστο, έχει πυρετό, κάνει εμετό. Δεν μπορεί να έρθει». «Άκου», είπε η κυρία, «τώρα άσ' το. Όταν θ' αρχίσει η γιορτή, θα στείλω να το πάρω. Καμία αντίρρηση».

Άρχισε το σκετς. Πράγματι, το παιδί δεν μπορούσε. Όμως, βάλαμε τη μάνα του μέσα στη σκηνή, να το βοηθήσει, χωρίς να ξέρει κανείς τίποτα και ένα κουτί για να κάνει εμετό.

Όταν ήταν η σειρά του, έβγαινε να ειπεί και δυο - τρεις φορές λαιμοπνιγόταν, από τον εμετό. Γέλια από κάτω: «Γιάτραπε, τ' αρχόνιαγο, πώς κάνει!». Τελείωσε, πήγε σπίτι. Μπράβο Δήμητρα! Ελπίζω εκεί που είσαι, να περνάς καλά!

Η ιστορία αυτή είναι αληθινή. Έγινε, αλλά όχι τον Οκτώβριο. Παλαιότερα. Ο μπέμπης,

Του ΠΑΝΟΥ Δ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

λοιπόν, είναι (το ξαναλέω) ο Παναγιώτης Π. Γερμανός. Της Δήμητρας παιδί. Δεν ξέρω αν το θυμάται.

Γρήγορα, για να τελειώνω. Ήρθε ο Ιούνιος, οι εξετάσεις. Χαρές τα παιδιά μέσα, τραγουδία. Αποχαιρετισμός των παιδιών της Έκτης, στην κυρία και στα παιδιά που έμεναν για του χρόνου να συνεχίσουν και το αποχαιρετιστήριο τραγούδι: «...Αφήνουμε το Σχολείο μας και τα θρανία μας, αφήνουμε τη Δασκάλα μας και τα βιβλία μας...».

Έφυγαν χαρούμενα. Εμείς, πίσω, κλαίγαμε. Όσον αφορά το φως, ήταν ο Αριστείδης, του Τάκη. Δεν με είδε. Ούτε άκουσε τίποτα, που εγώ έκλαιγα.

Εκείνο το βράδυ, ούτε μάθημα γινόταν μέσα, ούτε γιορτή. Ήταν νέκρα. Όλα για την κυρία είχαν τελειώσει το Σεπτέμβριο του 1974.

Ξαναπήγε στο Σχολείο σε κάποιες εκλογές, μετά από χρόνια, με το Μίμη, το γιο μας, όχι σε καλή κατάσταση από υγεία.

Τη βοήθησαν εκεί να ψηφίσει. Την φρόντισε και ο «Ντρίλιας», ο Γιώργης Γ. Κοτσιράς, που άρχισε τα κλάματα και κλάψανε μαζί. Δεν ξέρω αν συγκινήθηκε κι άλλος. Μπήκε για λίγο στο γραφείο και ήρθε σπίτι και κλαίγοντας μου τα είπε.

Εγώ, τι εγώ, έκλεισα την πόρτα και έφευγα. Πίσω μου μια φωνή γυναικεία:

- «Πού ήσουν κουμπάρε;».
- «Εδώ, στο σχολείο», της είπα.
- «Τι ήθελες εκεί;».
- «Έτσι», της είπα, «να δω αν είναι ανοιχτό».
- «Έκλεισε», μου είπε.
- «Γι' αυτό, το έμαθα, ήρθα να δω».
- «Έφυγε. Δεν την ξαναείδα».

Ήταν η Θανάσω, η Μπορνόβαινα, η γειτόνισσα. Ήθελα να τη ρωτήσω. Αλλά έφυγε. Να τη ρωτήσω αν εκεί που είναι ξεκουράζεται, γιατί από εδώ έφυγε ταλαιπωρημένη.

Πήγα στο καφενείο. Δεν είπα τίποτα. Γεια σου, Σχολείο. Θά 'ρχομαι να σε βλέπω, όπως μέχρι τώρα. Όχι για κατούρημα. Θά 'ρχομαι στα κρυφά. Αλήθεια, ποιός θα με δει; Να σε βλέπω. Να θυμάμαι.

Μαρία Γιαννιά - Καραγιάννη

Ιωάννης Μπαντούνας

Χαράλαμπος Γ. Λέντζος

Δνο
λόγια
στη
μνήμη
του

Ο αείμνηστος
Χαράλαμπος
Γ. Λέντζος

Ημασταν πολύ μικροί ακόμη στο χωριό και πρέπει να ήταν γύρω στις είκοσι του μήνα Ιουνίου, τότε που γίνονται τα κεράσια.

Μας μάζεψε τότε ο Λάμπης, εμένα, τον Ανάστο και τον Αποστόλη Π. Λέντζο, να μαζέψουμε κεράσια. Ήταν και ο Κοντόγιωργας. Βεβαίως, μας πλήρωνε, μια δεκάρα την οκά και δια του τρόπου αυτού αγοράζαμε και εμείς το τετράδιο της αντιγραφής και κανένα μολύβι.

Ο Λάμπης ήταν ένας ωραίος άνθρωπος, γλυκύτατος, νευρικός, οξυδερκής, αλλά και πολύ δίκαιος. Η ομορφιά του είχε ξετρελάνει την τότε δασκάλα μας, ονόματι Βάσω, την οποία η μάνα του, η Μητσόνουφη, δεν την ήθελε για νύφη της.

Τότε τα χρόνια ήταν δύσκολα, λόγω του εμφυλίου πολέμου. Παρ' όλα αυτά, ο Λάμπης έκανε τον έμπορο, γυρίζοντας τα περίχωρα, πουλώντας λάστιχα αυτοκινήτων, που εχρησιμοποιούντο για υποδήματα!

Εκεί, κάπου στα 1948-49, τέλος, είναι 20 Ιουλίου, γίνεται το πανηγύρι της Πέρσαινας. Στην Πέρσαινα ήταν σχεδόν το μισό μας χωριό. Το απόγευμα, κατά τις 4 - 5 ώρα, έχει ανάψει το γλέντι, με χορευτές άνδρες από το χωριό μας.

Καθώς, λοιπόν, χόρευαν οι Μηλιώτες, μπαίνει στη μέση και διατάζει τα όργανα να σταματήσουν, να χορέψουν οι Καλολετσάνοι. Αυτός που 'κανε αυτό, ήταν χωροφύλακας (εξουσία γαρ). Νόμιζε ότι αυτός ήταν, και ό,τι ήθελε έκανε. Δεν υπελόγισε καλά, γιατί ο Λάμπης, οξύς όπως ήταν, είχε βέβαιο και δίκιο, του τραβεί δυο μάτσο, του φεύγει στον αέρα το καπέλο, καθώς και το καμιλάφι του παπά. Το χωροφύλακα τον μάντρωσαν σε ένα κατώ, γιατί πήγε να κάνει ο χωροφύλακας τον παλληκαρά, χρησιμοποιώντας το πιστόλι. Επακολούθησε μεγάλη σύρραξη.

Εν ριπή οφθαλμού, βλέπω όλους τους Μηλιώτες, με ένα παλούκι στο χέρι, εναντίον των Καλολετσάνων. Ήταν τότε εκεί ο Τάκης, ο Δήμος Κοτσιράς, ο Κόκκαλης, ο μπάρ-

μπα-Δήμος, ο Γκουντέτσος και Γιώργος ο Κόρμπος.

Εν τω μεταξύ, πέρασαν μερικά χρόνια από τότε και ο Λάμπης είχε φύγει για την Αθήνα, όπου, παρ' ό,τι τελευταίος από τα αδέρφια του στην Αθήνα, κατόρθωσε εντός ελαχίστου χρόνου, να γίνει πολύ πλούσιος, λόγω του ότι ήταν πολύ ξύπνιος.

Δεν είναι μόνο αυτό το περιστατικό. Συνέβη και ένα άλλο. Έτυχε να βρισκομαι και εγώ τότε στο χωριό, όταν είχε πιάσει η πρώτη φωτιά, αυτή που είχε έλθει κάτω από τα Βυτινέικα. Ήλθε το αυτοκίνητο από τον Λάλα, με έναν - δυο χωροφύλακες. «Πάμε Μπάμπη να φύγουμε», του λέω, «θα μας πάρουν να σβήσουμε τη φωτιά». «Κάτσε κάτω, δεν θα μας πάρουν».

«Ανεβείτε κύριοι», μας λένε, «εσείς είστε ξεκούραστοι. Με ήπιω τόνο ο Λάμπης του λέει: «Φύγε από εδώ, γιατί εμείς δεν ερχόμαστε». Τότε το όργανο θυμώνει και αρχίζει τα σπρωξίματα. Δεν χάνει καιρό, τον τραβεί δυο χαστούκια, πάει πάλι το καπέλο. Μπαίνει ο παπα-Χρήστος στη μέση και έληξε το συμβάν.

«Εσύ ανέβα», μου λέει, «τι κοιτάς». Στη διαδρομή του εξήγησα τι ήταν ο Λέντζος και ότι θα τον στείλει χωροφύλακα στον Έβρο. «Για να γλυτώσεις», του λέω, «άφησέ με να φύγω και θα τα καταφέρω να γλυτώσεις τη μετάθεση». Και όντως, με άφησε και γυρίζοντας στο χωριό με το αυτοκίνητο που με πήρε, ο Λάμπης μου λέει: «Ήξερα ότι θα του την φέρεις» και συνεχίσαμε το τάβλι μας.

Εκτός από τα ανωτέρω, που αφηγήθηκα, ο Λάμπης ήταν εξαίρετος πατριώτης, πολύ φιλότιμος, ήταν πραγματικά ένας λεβεντόκαρδος. Δεν θα ξεχάσω ποτέ στη ζωή μου τη φιλευσπλαχνία του. Όταν έβγαζε τον αδελφό μου, με πλησίασε, λέγοντάς μου: «Γιάννη, αν πρέπει ο Τάσος να πάει στο Λονδίνο να γίνει καλά, εγώ όσο συνάλλαγμα χρειαστείς θα σου δώσω και μετά τα βρισκουμε».

Αυτός ήταν ο μακαρίτης ο Λάμπης του Μητσόπουλου. Αιώνια σου η μνήμη, αγαπητέ και αξέχαστε ΛΑΜΠΗ.

Του
ΓΙΑΝΝΗ
Γ. ΔΟΥΚΗ

Μάτια που σ' αιχμαλωτίζουν

Μάτια να σε κοιτάνε και να σε αιχμαλωτίζουν στο απέραντο της παιδικής τους αθωότητας. Μάτια μπλε, καφέ, μελιά, μάτια παιδικά, που σου μιλάνε, σε ενοχοποιούν γι' αυτό που σ' έκανε η ζωή και όχι γι' αυτό που θα 'θελες να ήσουν.

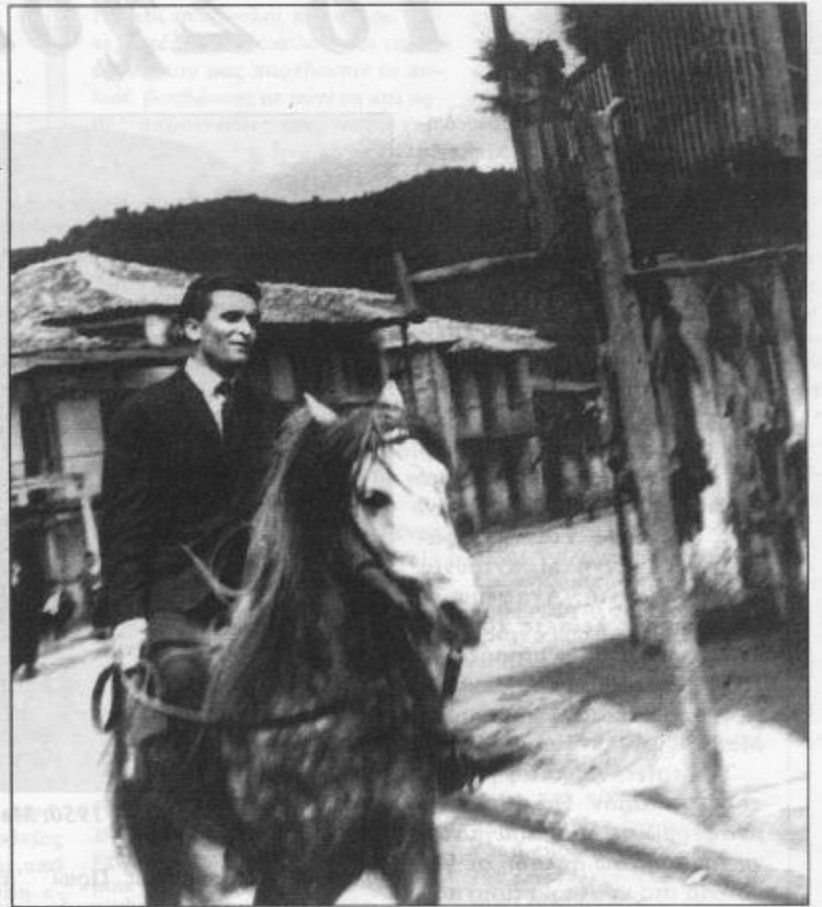
Και οι φωνούλες... Αχ, αυτές οι φωνούλες. Πώς ν' αρνηθείς; Πώς να πεις όχι σ' αυτά τα μάτια, σ' αυτό το στόμα, σ' αυτήν τη φωνή; Πώς ν' αντισταθείς στο στίχο του Καβάφη, που μέσα από τη γύμνια της οικτρής ωριμότητας σε γυρίζει σε χρόνους παλιούς και λαμπερούς, σαν τα αστέρια που καταναγάζουν αυτές τις νύχτες και μέρες εκεί ψηλά στα άγια δώματα της μουνητής χειμωνιάτικης ατμόσφαιρας;

«Θα 'θελα αυτήν τη μνήμη να την πω... Μα έτσι εσβύσθη πια... σαν τίποτε δεν απομένει... γιατί μακριά, στα πρώτα εφηβικά μου χρόνια κείται».

Μαγικά τα λόγια του Αλεξανδρινού. Ηλεκτρίζουν το συναίσθημα. Και φέρνουν σαν τα λαμπιόνια που αναβοσβήνουν στο έλατο του κήπου μνήμες παιδικές και εφηβικές, όνειρα που έγιναν συμβιβασμός και ιδανικά που έγιναν χιλιάριο και φαί.

Πόσοι δεν θα θέλαμε «αυτήν τη μνήμη να την πούμε»; Αυτήν που εσβύσθη πια και κείται τα πρώτα εφηβικά χρόνια;

Να τα πούμε; Επιμένουν τα αγγελούδια έξω από το σπίτι. Θεέ μου, άφησε τα αγγελούδια. Μην τα μαλώνεις. Μην τα ρίχνεις στο λάκκο των λεόντων της κοινωνίας της αρπαχτής και της αλλοτρίωσης. Καν' τα να αγαπήσουν το σωστό δρόμο. Καν' τα να ακολουθήσουν τη λογική και όχι

το σκοτάδι. Δωσ' τους τη φώτιση να μείνουν μακριά από τον βρώμικο κόσμο του αμειλικτον ανταγωνισμού. Αφήσε τα έτσι όπως είναι, πριγκιπόπουλα της αγνότητας, της αθωότητας, της αναισθησίας. Γεμίσαμε από βάρβαρους κάθε λογής. Και τα αγγελούδια του παραμυθιού συνεχώς λιγοστεύουν.

Τι θ' απογίνει αυτή η κοινωνία των λύκων και των τίγρεων, όπου ο ένας κατασπαράζει τον άλλον;

Πού θα βρούμε τη χαμένη μας αθωότητα; Και πώς θα πείσουμε τα παιδιά μας ότι το ιδανικό δεν είναι να κερδίσεις πολλά, αλλά να γίνεις ΑΝΘΡΩΠΟΣ; Με καρδιά και ψυχή. Με συναίσθημα, εναισθησία και ρομαντισμό. Με αγάπη για τον πλησίον σου.

Με πατριωτικούς χαιρετισμούς και ευχές για ένα καλύτερο αύριο.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΟΥΚΑ
ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΜΑΥΡΑ ΧΡΟΝΙΑ

Τώρα, εάν θα εγράφαμε δυο λόγια για το πώς περνούσαμε τα μαύρα χρόνια της Κατοχής, όπως και πριν και μετά την Κατοχή, άστα... Είναι για κλάματα...

Οι περισσότεροι Μηλιώτες και Μηλιώτισσες τα εξήσανε. Μπορεί - δεν γνωρίζω - κάποιος να ξεχάσανε την πείνα, τη γδύμια, την ξυπολησιά και την ψείρα, η οποία μας έπινε το λογιστό αίμα, αλλά την κουβαλήσαμε και πάνω μας. Για τόσο λίγο ψωμάκι σκοτωνόμαστε. Είναι πολλά και αδιήγητα.

Θυμάμαι, στη μαύρη Κατοχή, επήγαμε με το συγχωρεμένο Θεόδωρο Κοτσιρά (Γκορλότση) σε ένα χωριό - Μποζαίτη το λέγανε - στην Πηνεία. Συγκεκριμένα, είχε νοικιάσει εκεί κτήματα ο Γεώργιος Χρυσανθακόπουλος από το Δούκα. Κτήματα με σταφίδες. Και με τα γαϊδούρια φορτωμένα ξεκινήσαμε για

το Μποζαίτη. Αντε να διανύσεις τόσα πολλά χιλιόμετρα με τα πόδια και νηστικός... Είναι για κλάματα!

Πρέπει αυτές τις μέρες να μην ξεχνάμε εκείνη την εποχή και είναι ευχής έργο πώς επιζήσαμε.

Άκουσον - άκουσον! Να πας για άχυρα από το χωριό στο Γούμερο και στην Αγία Άννα. Στα μέρη αυτά ανεπτύσσεται το σιτάρι και έβγαζαν άχυρο για τα ζώα.

Εμείς πηγαίναμε για σπάρτα στην Πηνεία τα μέρη. Τα εφτιάχναμε δεμάτια, τα κατεβάσαμε στην Αύρα, τα βράζανε οι γυναίκες και τα άφηναν για καιρό στο ποτάμι.

Μετά έβγαζαν τη φλούδα, τα χτύπαγαν ώρες πολλές με τα κοπάνια για να φτιάξουν μαλλί για τα σπάρτινα ρούχα και τώρα γέμισε το χωριό μας σπάρτα, τώρα που δεν τα θέλουμε!

Όποιος δεν γνωρίζει αυτήν την εποχή, ας ρωτήσει να μάθει.

Αυτά τα λίγα για την τότε ζωή, τη δύσκολη, που ας μην ξαναρθεί ποτέ. Το ελπίζω...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Π. ΚΟΤΣΙΡΑΣ

Μηδιώτισσα

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ
ΜΗΛΙΩΤΩΝ ΗΛΕΙΑΣ

Έδρα: Αθήνας 41, Αθήνα

T.K. 10554

Τηλ.: 010-3217146

Υπεύθυνος Έκδοσης:

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΛΕΝΤΖΟΣ

Γ. Τερτσέτη 95, Ν. Ψυχικό

Σελιδοποίηση:

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

Λένορμαν & Κεραμέων 1

Τηλ.: 010-5226871

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ: 5

«Μήλ' αδιανά» ήγουν τα πρόβατα

«Τι γαρ φίλτερον
ανδρί πατρώας χθονός;»

Όπως είναι φυσικόν, αν ήθελε ερωτήσης οποιονδήποτε των ανθρώπων όλης της γης, εις ποίον οφείλει την μεγαλύτερη ευγνωμοσύνη, θα σου απαντούσε: Στην μάνα μου, διότι όλων των ανθρώπων η μάνα είναι καλή.

Αν ήθελε κάμη κάποιος και εις εμένα την ιδίαν ερώτησιν, ο υποφαινόμενος θα απήντα παραρηχίμα και αυθορμητώς ότι, την μεγαλύτεραν και ειλικρινεστέραν ευγνωμοσύνην μου την είχα και θα την έχω εις την μάνα μου και εις τα πρόβατα, τα οποία δια μέσου των δεκαετιών, από της γεννήσεώς μου μέχρι σήμερα, ως αγαθοί και ανιδιοτελείς ενεργείται μου, εστάθησαν εις το πλεονόν μου και μου εχάρισαν μέχρις και σήμερα την ζωήν μου και ιδιαιτέρως την καλήν μου υγείαν. Διότι η μεν μάνα μου με επότισεν δια του αλεξιφαίρου κατὰ των ασθενειών αγίου γάλακτος της, τα δε άκακα και ανεξοδα πρόβατα, δια του γάλακτος των, των μαλλιών τους και των τώσων άλλων αγαθών που μου εχάρισαν και εξακολουθούν και τώρα να μου δίνουν.

Μόνον άκριτοι και άχάριστοι άνθρωποι αδιαφορούν και δεν έχουν χάριτες προς τους ενεργέτας μας, τα πανέμορφα πρόβατα. Δικαίως επομένως και κατά χρέος, αφιερώνομε το παρόν άρθρον εις τα άγια πρόβατα και εις τα καλά τους. Και δεν μπορούσε να γίνη αλλιώς, αφού ακόμη και σήμερα τα Χριστούγεννα του έτους 2001, από τα αγαθά αυτά δημιουργήματα του πάνσοφου και αγαθού Θεού, ήλθαν από το χωριό μας τα χριστογεννητικά δώρα τους και δια εμάς τους ατυχείς μονίμους κατοίκους της άχαρης και υδροκεφάλου πόλεως των Αθηνών. Μοσχοβολά από τις ωραίες μυρωδιές όλο μας το σπίτι, εξαιτίας των δώρων αυτών.

Αυτές τις γλύκες τις είχαμε από τα πρόβατα κατά τις μεγάλες ημέρες της Χριστιανοσύνης, ακόμα και κατά τους παλαιούς δισετέτους οικονομικώς καιρούς, τότε που κατά τη σοφίαν του Λαού «Χριστού και Λαμπρή τρώγαμε κρέας».

Και στους μαύρους αυτούς καιρούς, τα πρόβατα απέβησαν οι ασάλευτοι οικονομικοί μας στυλοβάτες και μας έσωσαν την ζωήν και μας εχάρισαν δια βίου την υγείαν. Τότε δηλαδή που στην Αθήνα οι άνθρωποι επικρισκόντουσαν από την ασίτιαν, πέθαιναν και τους εμάζευαν ανώνυμους και ξυλιασμένους με τα καρτσάκια και τους έχωναν στο χώμα άψαλτους και άκλαφτους.

Δεν είναι, λοιπόν, τυχαίον, το γεγονός ότι, όλα τα βιβλία της ανθρωπότητας, από τους παλαιωτάτους χρόνους μέχρις των ημερών μας, ασχολούνται και με τα άγια πρόβατα. Αρκεί να αναφέρουμε, έστω και ενδεικτικώς, μερικά εξ αυτών των βιβλίων.

Έτσι, το αρχαιότερον βιβλίον του κόσμου, απ' ό,τι γνωρίζομεν, η Παλαιά Διαθήκη, αναφέρει κατ' επανάληψιν περί των προβάτων και μάλιστα εις το βιβλίον αυτής την Γένεσιν αναφέρει: «Και προσέθηκε τεκείν τον αδελφόν τούτου, τον Αβελ. Και έγινετο Αβελ ποιμήν προβάτων, Κάιν δε ην εργαζόμενος την γην. Και Αβελ ήνεγκε και αυτός από των πρωτοτόκων των προβάτων αυτού. και επειδεν ο Θεός επί Αβελ και επί τας δώροισ αυτού». Δηλαδή «και προσέθεσεν να γεννηση τον αδελφόν αυτού, δηλαδή τον Κάιν, τον Αβελ. Και ο Αβελ έγινε τσοπάνης προβάτων, ο δε Κάιν έγινε καλλιεργητής της γης... Και ο Αβελ πρόσφερε και αυτός θυσίαν εις τον Θεόν, μέρος από τα πρωτόγεννα πρόβατά του. Και ο Θεός παρεδέχθη την θυσίαν του Αβελ και τα δώρα αυτού».

Το δεύτερον κατ' αρχαιότητα βιβλίον όλων των ανθρώπων, δηλαδή η Οδύσσεια, που είναι έργον του διδοσκάλου όλων των ποιητών απ' αρχής κόσμου μέχρις σήμερα, δηλαδή του αθανάτου Ομήρου, αναφέρεται πάρα πολλές φορές εις τα ενεργητικά δημι-

ουργήματα του σοφού Θεού, τα πρόβατα. Μάλιστα, εις την πρώτην ραψωδίαν της Οδύσσειας, αναφέρει ο μέγας αυτός διδάσκαλος και τα εξής: «Πάσιν μνηστήρεσσιν άπει πέπεν, οι τε οι αιεί μήλ' αδιανά σφάζουσι και ειλιπόδας έλικας βοτίζς», δηλαδή «και εις τους μνηστήρες να τους ειπή να φύγουν πλέον, που χρόνια του σφάζουν κοπαδία αρνιά και τραηλάτα βόδια».

Από το άγιον δε στόμα του Κυρίου και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού, τα ευλογημένα πρόβατα ετιμήθησαν, όχι μόνον δια της παρομοιώσεώς Του προς το άκακον ή εσφαγμένον αρνίον, αλλά και της παραβολής Του περί του απολωλότος προβάτου ειπόντος ότι: «Τις άνθρωποις εξ υμών έχων εκατόν πρόβατα και απωλέσας εν εξ αυτών, ου καταλείπει τα εννήκοντα εννέα εν τη ερημώ και πορεύεται επί τω απολωλός έως ου εύρη αυτού; και ενρών επιτίθησιν επί τους ώμους αυτού χαίρων;».

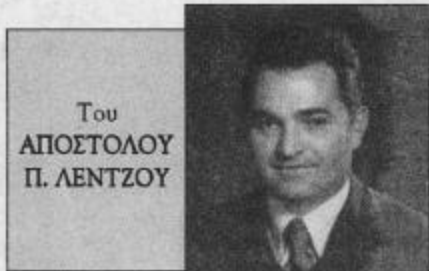
Η παραβολή αυτή του Κυρίου εις το δάσος τη Φολόης, όπου έβροσκαν τα πρόβατα του χωριού μας και μάλιστα μετά τα όμορφα πρωτοβόρδια, οπότε εγινόνταν το μανι-

τάρι, επραγματοποιείτο και επαληθεύετο κάθε χρόνον, ας αναμνησθούμε δε, ότι εις το δάσος αυτό και τα παραρητήματά του, υπήρχαν και μικροί λύκοι, δηλαδή τα τσακάλια, μισητοί συνεταιριοι του ανθρώπου εις την κάρπωσιν του ωραίου κρέατος των προβάτων, με ελλειπούσης και της ποιητής αλεπούς, προτιμούσης αυτής ιδιαιτέρως του νοστήμου κρέατος των τρυφερών αρνίων.

Κατά την εποχήν αυτήν του έτους, τα πρόβατα, ξεραμένα από το ξηρό χόρτον του θέρους, καθώς εις το δάσος ετύχαινε να βρουν μανιτάρι και μάλιστα τους πιπερίτες, διότι όντως, το είδος αυτό, είχε μίαν ωραιότητα, εύγευστον και ελαφράν καψίλα, μη δυνάμενα να χορτάσουν τη λαίμαργίαν τους, εξετρελλένοντο κυριολεκτικώς και αναζητούντα μανιτάρια, έτρεχον το καθένα χωριστά προς διαφόρους κατευθύνσεις και λησμονώντας την ιδιότητά τους ότι, δια να επιζήσουν, πρέπει να ζουν εις την αγέλην τους και παραθεωρούντα ό,τι τα τσακάλια προτιμούν πολύ το νόστιμον κρέας των, ξέκοβαν από το κοπάδι, απεμακρύνονταν πάρα πολύ και όταν καταλάβαιναν ότι είναι μόνα τους και ο κίνδυνος τα απειλεί, ήθελαν να εύρουν πάλιν τα άλλα πρόβατα. Δεν μπορούσαν, όμως, να ξέρουν κατά πού να κατευθυνθούν δια να γυρίσουν εις το κοπάδι τους. Τότε καταλαμβάνοντο από αγωνίαν και φόβον, άρχιζαν να τρέχουν και να βελαζουν και η ταχύτητά τους πλέον ήταν τόσο μεγάλην, ώστε ούτε και εμείς τα παιδιά δεν μπορούσαμε να προσδιορίσουμε κατά πού πάνε και να τα φθάσουμε.

Η στιγμή αυτή ήταν η χειρότερη και η πλέον αγωνιώδης για τον τσοπάνη. Θα έπρεπε να βάλη φτερά εις τα πόδια του, να κάμη δεκατέσσερα τα μάτια του και να τε-

Του
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
Π. ΛΕΝΤΖΟΥ

νώσῃ πολύ τα αυτιά του, δια να μπορέση να συμμαζεύση τα πρόβατα εις την απεραντοσύνην του δάσους. Λαχτάρα του μεγάλη! Όποιος βέβαια δεν έχει περάσει τέτοια αγωνίαν εις την ζωήν του, αυτός είναι δύσκολον να καταλάβη την αγωνίαν του τσοπάνη. Διότι ο τσοπάνης, σε μια τέτοια περίπτωση, αντελαμβάνετο τον μεγάλο κίνδυνον τον οποίον διέτρεχαν τα αγαπημένα του πρόβατα και μάλιστα αν κάπιο από αυτά παρέμεναν τη νύκτι εις το δάσος μόνον του. Θα εχάνετο οπωσδήποτε και δεν υπήρχεν ούτε η ελαχίστη πιθανότητα να γυρίση εις την στάνην του. Το πολύ - πο-

λύ, μετά από δυο - τρεις ημέρες, από την φοβερήν αυτήν ημέρα, αν ο τσοπάνης με το κοπάδι του περνούσε από αυτά τα μέρη, τα σκυλιά της κοπής, θα τον πληροφορούσαν δια των φιλονικειών τους, περί των υπολειμμάτων του κατασπαραγμένου από τους λύκους προβάτου του, που εχάθη.

Δι' αυτό, αφού κατέβαλε υπεράνθρωπες προσπάθειες και συγκέντρωνε τα ξετρελαμένα πρόβατα, τα οδηγούσε ταχέως και ατάκτως και καθ' όσον ακόμη ήταν φως, σε ένα χωράφι δικό του, όμως, γιατί το χωράφι αυτό το γνώριζαν, τα εγκατέλειπε εκεί μόνα τους και απεδύετο πλέον εις τον πλέον επίπονον αγώνα, προς ανεύρεσιν του απολωλότος προβάτου και ας ήταν και μόνον ένα. Έτρεχε, εσφύριζε, αγωνιούσε, αφουγκραζόταν και εκαλούσε το χαμένον πρόβατον. Είχε ελπίδα να ακούση το τροκάκι του ή το βέλασμά του και να το συμμαζεύη πριν πέση το σκοτάδι της νύκτας και κυκλοφορήσουν εις τους άγριους αυτούς τόπους οι λύκοι. Πονούσε ο καημένος και το μυαλό του πήγαινε να φύγη από το κρανίον του, καθώς έφερνε εις το νουν του την απαισίαν εικόνα όπου το πρόβατόν του, που τόσο πολύ αγαπούσε, θα ευρίσκετο μόνον του και απροστάτευτον μέσα εις το δάσος, κατά την σκοτεινήν νύκτα και αφού προηγουμένως θα ακούγονταν από μακριά τα συνηματικά των λύκων ουρλιάσματα, θα ορμούσαν αυτοί, όλοι μαζί και με τα φοβερά τους δόντια θα κατασπάραζαν το αδύναμον και άκακον πρόβατον.

Δι' αυτό και έτρεχε και εφώναζε και καλούσε. Και πόσον χαράν κι αγαλλίασιν δεν αισθανόταν, όταν μετά από τώσων αγωνίαν και λαχτάρα ετύχαινε να συναντήση το λακισμένον πρόβατόν του! Και εκείνο, διότι ο αναζητών ήτο ο αληθής ποιμνας και όχι ο μισθωτός, και εγνώριζε να το

καλή με το όνομά του, και να το οδηγή μαζί με τα άλλα εις την βοσκήν, καθώς είχε ευρεθή λόγω της απερισκεψίας του εις τόσον μεγάλο κίνδυνον θανάτου, τον εγνώριζε και εδέχετο να το πλησιάση και να το σηκώση και να το βάλη εις τους ώμους του και να πάνε εις τα άλλα πρόβατα.

Είναι απεργραπτη μία τέτοια χαρά, να βρης το χαμένον πρόβατον και να αισθάνεσαι αυτήν την γλυκειάν απόλαυσιν από την ανάσιν του και τους κτύπους της καρδιάς του επάνω εις τους ώμους σου. Και ό,ταν αυτό ιδή τα άλλα πρόβατα, να βελαζή από μακριά.

Εύστοχα, λοιπόν, οι Χριστιανοί των χρόνων των διωγμών, τους οποίους εξαπέλυσαν τα ανθρωπόμορφα και σατανικά τέρατα εναντίον τους αδικώς, οι Ρωμαίοι αυτοκράτορες συνέλαβαν και παρέστησαν εις αγάλματα των Καλών Ποιμένων, δηλαδή τον Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν. Όλα αυτά φανερώνουν ότι, με τα πρόβατα έχει να κάνει ο ίδιος ο Θεός.

Όυτε και το φοβερόν βιβλίον της Αποκαλύψεως, του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, παραλείπει να αναφερθή και αυτό εις τα πρόβατα, αφού, μεταξύ άλλων, εις το πέμπτον κεφάλαιον αναφέρει επί λέξει και τα εξής:

«Λέγοντες φωνή μεγάλη, άξιον εστί το αρνίον το εσφαγμένον λαβείν την δύναμιν και τον πλούτον», νοόν το χωρίον εν προκειμένω τον Σταρωθέντα και σφαγιασθέντα δια το καλόν όλου του κόσμου, Κύριον Ιησούν.

Και ο Διόδωρος ο Σικελιώτης, γνωστός αρχαίος Έλλην ιστορικός, ζήσας από το 90 μέχρι το 30 π.Χ., όστις επραγματοποίησεν την μακροχρόνιον περιήγησίν του εις την Ασίαν, την Ευρώπην και την Αίγυπτον και έγγραψεν σαράντα (40) ιστορικά βιβλία, και αυτός δεν παραλείπει να αναφέρη εις το έργον του «Βιβλιοθήκη ιστορική, βίβλος τρίτη», περί των προβάτων, γράφων δια τα πρόβατα των μαύρων της Αφρικής, οι οποίοι κατοικούν τους τόπους εκατέρωθεν του μεγάλου ποταμού Νείλου, ότι: «...των παρ' αυτοίς προβάτων όντων μη φερόντων έρια δια την ιδιότητα της χώρας». Δηλαδή, τα πρόβατα των μαύρων εκατέρωθεν του Νείλου, λόγω της ιδιότητος της χώρας, που σημαίνει λόγω των υψηλών θερμοκρασιών που επικρατούν εκεί καθ' όλον το έτος, δεν έχουν μαλλιά.

Έτσι εξηγείται και το γεγονός ότι, και εις τους καιρούς μας, εδώ εις την Ελλάδα, βλέπομεν νέγγρους από την Αφρικην που έχουν πλακουτσωτήν μύτην να μην έχουν μαλλιά όπως π.χ. οι Ευρωπαίοι, αλλά τα μαλλιά τους να είναι πολύ κοντά και πυκνά, ώστε να μην χρειάζονται ούτε χτένισμα.

Υπάρχουν ζώα εις διαφόρους τόπους της Γης, πολλά των οποίων δεν τα έχουν όλοι οι άνθρωποι του πλανήτη μας αντικρίσει ή δεν γνωρίζουν την ζωήν και τη συμπεριφοράν τους. Δεν υπάρχει, όμως, άνθρωπος επί της γης, που να μην γνωρίζη τα πρόβατα και την μεγάλην χρησιμότητά τους.

Είναι άξιον θαυμασμού το γεγονός ότι, όλα τα κιστά επί της γης πράγματα, όσον χρησιμότερα είναι εις τον άνθρωπον, τόσο περισσότερα τα έκαμε η πάνσοφος Πρόνοια του Θεού. Παρατηρήσατε παραδείγματος χάριν το σιτάρι. Τούτο ευδοκίμει εις όλα τα σημεία της γης και αντέχει εις όλες τις θερμοκρασίες αυτής, το ένα δε σπυρί αυτού σπαρέν επί της γης, δίδει καρπόν εκατονταπλασίονα, με αποτέλεσμα να αρκή για δικαίους και αδικούς, δια πλουσίους και πτωχούς και δια όλα τα πετεινά του ουρανού.

Τούτ' αυτό συμβαίνει και με τα ευλογημένα πρόβατα. Όλοι οι ζωγράφοι παριστάνουν τον Καλόν Ποιμένα, να ποιμαίνει πρόβατα και όχι γίδια ή χοίρους ή άλλα ζώα. Γιατί άραγε; Διότι τα πρόβατα είναι ζώα αγαθά, ενεργητικά και ωραία, όπως Αγαθός, ενεργητικός και ωραίος είναι ο Ιησούς Χριστός.

(Η συνέχεια
στο επόμενο φύλλο)

Αρχές του 1950 στην Άβρα για να φέρουν νερό. Από αριστερά Σοφία Δούμα - Ντέλη, η θειά Αποστόλαινα η Δουλή, η Γεωργία Χρ. Πίππα και η Νικούλα Κ. Μαρούντα.

Απρίλιος: Στο δρόμο για τον Άη Γιώργη (Φωτογραφία: Ανδρέας Ντέλης).

Οι Αποκριές στο χωριό

Οι Αποκριές που γινόντουσαν στο χωριό ήταν συνυφασμένες με το σφάξιμο των γουρουνιών. Το κάθε σπίτι έπρεπε να έχει το δικό του χοιρινό, γιατί έτσι ήταν το έθιμο.

Εμείς περιμέναμε πώς και πώς το χρόνο αυτό, για να πάρουμε το παιχνίδι που δεν ήταν άλλο από τη λεγόμενη φούσκα του γουρουνιού, για να βάλουμε μέσα το καλαμπόκι, να παίξουμε, το ωραιότερο παιχνίδι των ονειρών μας, τη μπάλα.

Αλλά η μεγάλη μας ανυπομονησία ήταν το πότε θα γίνουν οι γιορτές της Μπούλας οι «μπαρπούτες». Οι άνθρωποι ντυνότουσαν διάφορα ζώα, μεταμφιέζοντο τόσο παράξενα, που εμείς, σαν παιδιά που ήμασταν, τρέμαμε από το φόβο μας, μη τυχόν και μας φάνε.

Αλλά δεν ήταν μόνο οι δικοί μας χωριανοί που μας έκοβαν την ανάσα. Ερχόντουσαν από τα γύρω χωριά, μεταμφιεσμένοι, τόσο πολύ άγρια ντυμένοι, που νόμιζες ότι τελείωσες πια.

Είναι μια μέρα από τις αλκυνόνιδες μέρες, όπου ξαφνικά αγός βαρύς ακούγεται. Έρχονται οι Παρσαινέοι, οι οποίοι ήταν όντως φοβεροί σε επινοήσεις (μασκαρέματος). Εσειόντο οι ρηματιές και νόμιζες ότι τα λαγκάδια τριγύρω έβγαζαν από τα σωθικά τους ό,τι πιο χειρότερο ήταν για να μας κάνουν να φοβόμαστε πάρα πολύ.

Το περίφημο διγόνι (τσοκάνι) εβούιζε περήφανο, μαζί με τα μικρότερα, που νόμιζες πως είχαν μια πολύ καλοστημένη συναυλία. Το διγόνι ήταν αυτό που ετοποθετείτο στον άρχοντα του κοπαδιού, στο λεγόμενο κεσέμι. Για τούτο, το έφερε στις γιορτές των Αποκριών, αυτός που υποδύετο την αρκούδα, με τον αρκουδιάρη του.

Ο υποδύομενος την αρκούδα, έπρεπε, σύμφωνα με κελεύσματα του αρκουδιάρη, να συμπεριφέρεται ανάλογα. Αφού γύριζαν σε όλες τις γειτονιές του χωριού, πίνοντας και τρώγοντας, ερχόταν και το τέλος, άντε λοιπόν και του χρόνου.

Εκτός των ανωτέρω περιστατικών, εγίνοντο και τραγούδια σατυρικά, από δύο μορφές καλοσυνάτες, από αγάπη μαντινάδες.

Οι μορφές αυτές ήταν των αείμνηστων συγγενών Παναγιώτη Κοτσιρά (Μπάζα) και Θεμιστοκλή Κοτσιρά (Μαντζώφου). Ο μεν Π. Κοτσιράς έπαιζε κλαρίνο, ο δε Θεμιστοκλής λαούτο. Μας μάζευαν, λοιπόν, στου μπάρμπα-Χαρλάμη το σπίτι και μας τραγούδαγαν το σατυρικό τραγούδι, παίζοντας λαούτο και κλαρίνο:

«Κόκορας ελάλησε
Σήκω γέρο γ...ε
Δεν μπορώ μάση γριά
πάν'τα α...α μου βαριά».